

# **PRZEMIANY NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W LATACH 2004 – 2007**



**Opracowanie wykonano w:  
Pracowni Zagospodarowania  
Terenów Zurbanizowanych**

**Dyrektor Biura  
mgr Ewa Paturalska-Nowak**

**Zespół autorski:  
Maciej Bąk  
Barbara Zalega**

**ŁÓDŹ, WRZESIEŃ 2006**

## Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Sytuacja na rynku pracy w 2004 roku .....	3
2.1. Rynek pracy województwa w 2004 roku na tle kraju.....	3
2.2. Wielkość i struktura bezrobocia w województwie łódzkim w 2004 roku.....	7
2.3. Liczba i struktura pracujących w województwie łódzkim w 2004 roku .....	12
3. Sytuacja na rynku pracy w 2007 roku .....	15
3.1. Rynek pracy województwa łódzkiego w 2007 roku na tle kraju .....	15
3.2. Wielkość i struktura bezrobocia w województwie łódzkim w 2007 roku.....	19
3.3. Liczba i struktura pracujących w województwie łódzkim w 2007 roku .....	23
4. Przemiany na rynku pracy w latach 2004 – 2007 .....	26
4.1. Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004 – 2007 na tle kraju.....	26
4.2. Zmiana wielkości i struktury bezrobocia w województwie łódzkim w latach 2004 - 2007 .....	30
4.3. Zmiana liczby i struktury pracujących w województwie łódzkim w latach 2004 – 2007 .....	35
5. Wahania stopy bezrobocia w kraju i województwie w kontekście zmian koniunktury gospodarczej	38
5.1. Województwo łódzkie na tle kraju w latach 2007-2009.....	38
5.2. Bezrobocie w województwie łódzkim w latach 2007-2009.....	42
6. Wnioski .....	46
7. Materiały źródłowe.....	50

## 1. Wstęp

Niniejszy dokument jest kontynuacją opracowania „Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2002-2004”. Cezurą między opracowaniami jest rok 2004, kończący opracowanie poprzednie a rozpoczynający obecne. Wspólna w obu dokumentach jest metodyka oparta na tym samym katalogu wskaźników statystycznych obejmujących ostatni dzień roku którego dotyczą, lub inną datę, o ile tak zostało zapisane. Zbliżona jest również konstrukcja obydwu opracowań, składająca się z dwóch rozdziałów poświęconych granicom czasowym, jednemu rozdziałowi poświęconemu ich porównaniu oraz jednemu rozdziałowi opartego na niepełnych acz najnowszych danych statystycznych. Każdy rozdział zawiera część ogólną poświęconą sytuacji w kraju oraz część szczegółową dotyczącą województwa łódzkiego.

Główna różnica metodyczna polega na innej rozpiętości czasowej rozdziału opartego na najnowszych danych; w poprzednim opracowaniu był to rozdział poświęcony całemu okresowi opracowania, czyli 2002 – 2006, w tej pracy obejmuje on jedynie ostatnie lata na które brak pełnych danych, czyli od roku 2007 do roku 2009. Ograniczenie zakresu czasowego tego rozdziału było zabiegiem celowym, pozwalającym na zaakcentowanie zmian na rynku pracy jakie dokonały się pod wpływem zmian koniunktury gospodarczej. Różnice pojawiają się także przy porównaniach na poziomie podregionalnym, bowiem od 1 stycznia 2008 roku obowiązuje nowy podział Polski na jednostki statystyczne NUTS 3 – zwiększono ich liczbę z 45 do 66.

Kolejną cechą łączącą obydwa opracowania, choć już w sposób zupełnie niemerytoryczny, jest opisywanie przełomowych momentów na rynku pracy. Poprzednie opracowanie zdiagnozowało wyhamowanie bardzo długiego trendu wzrostu bezrobocia, które nastąpiło w 2004 roku. Obecnie mamy do czynienia z odwrotną sytuacją, tj. z załamaniem na rynku pracy, które rozpoczęło się w czwartym kwartale 2008 roku.

Celem pracy nie jest próba antycypacji przyszłości, sporządzanie różnych wariantów scenariuszy rozwoju rynku pracy w województwie łódzkim czy szukanie przyczyn takiego a nie innego stanu rzeczy, a opisanie stanu wejściowego i wyjściowego rynku pracy oraz charakteru i kierunku zmian w formie analizy przestrzennej.

## 2. Sytuacja na rynku pracy w 2004 roku

### 2.1. Rynek pracy województwa w 2004 roku na tle kraju

Na koniec 2004 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie łódzkim była zbliżona do średniej krajowej. W dziewięciu województwach była wyższa niż w łódzkim, natomiast w sześciu niższa.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwach

Województwo	Stopa bezr.	Województwo	Stopa bezr.
dolnośląskie	22,4	podkarpackie	19,1
kujawsko-pomorskie	23,6	podlaskie	16,1
lubelskie	17,8	pomorskie	21,4
lubuskie	25,6	śląskie	16,9
łódzkie	19,5	świętokrzyskie	22,0
małopolskie	15,0	warmińsko-mazurskie	29,2
mazowieckie	14,7	wielkopolskie	15,9
opolskie	20,0	zachodniopomorskie	27,5

Wartość najniższa: 14,7 – mazowieckie, najwyższa: 29,2 – warmińsko-mazurskie.  
Średnia dla Polski: 19,0.

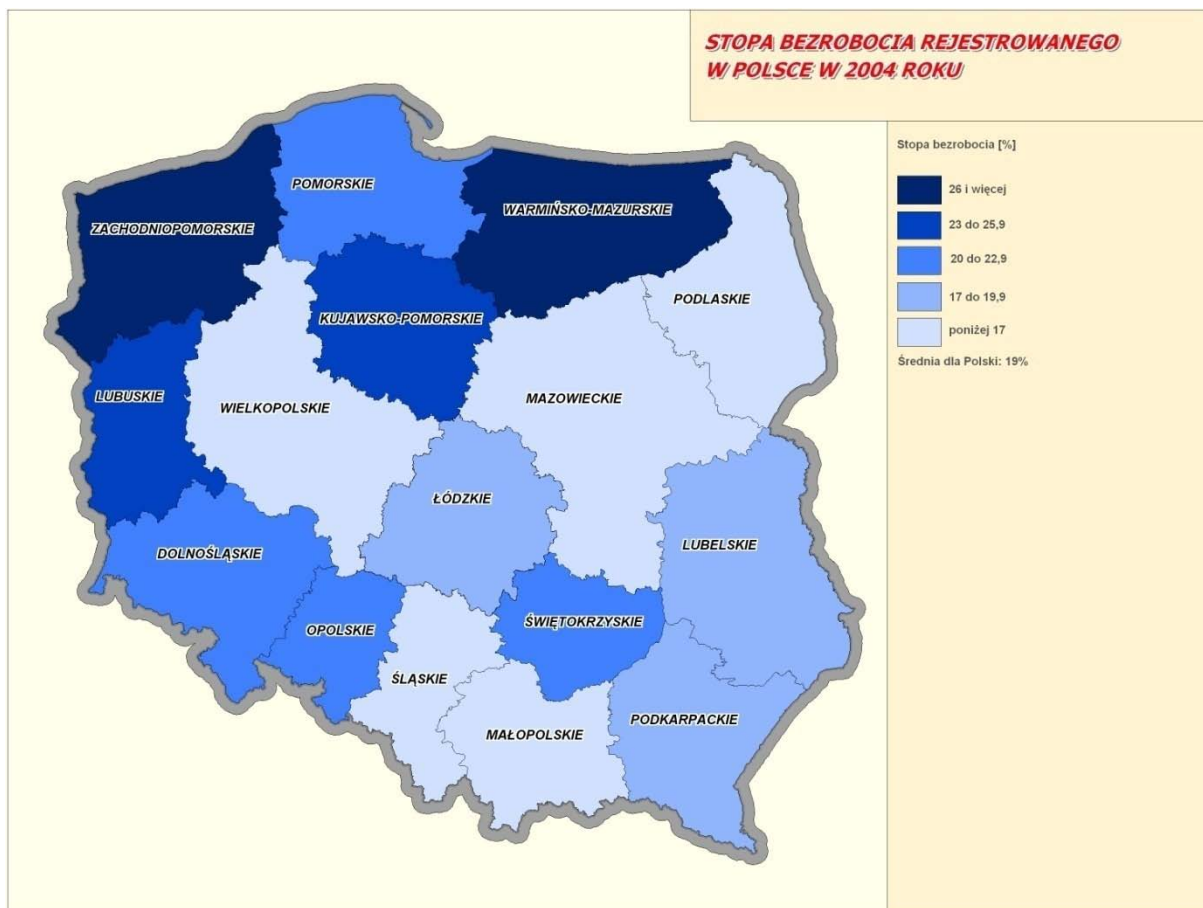
Wskaźnik bezrobocia korzystniej niż w województwie łódzkim kształtował się w dziewięciu województwach, natomiast wyższe bezrobocie zanotowano w pięciu województwach.

Liczba bezrobotnych w tysiącach i wielkość wskaźnika bezrobocia

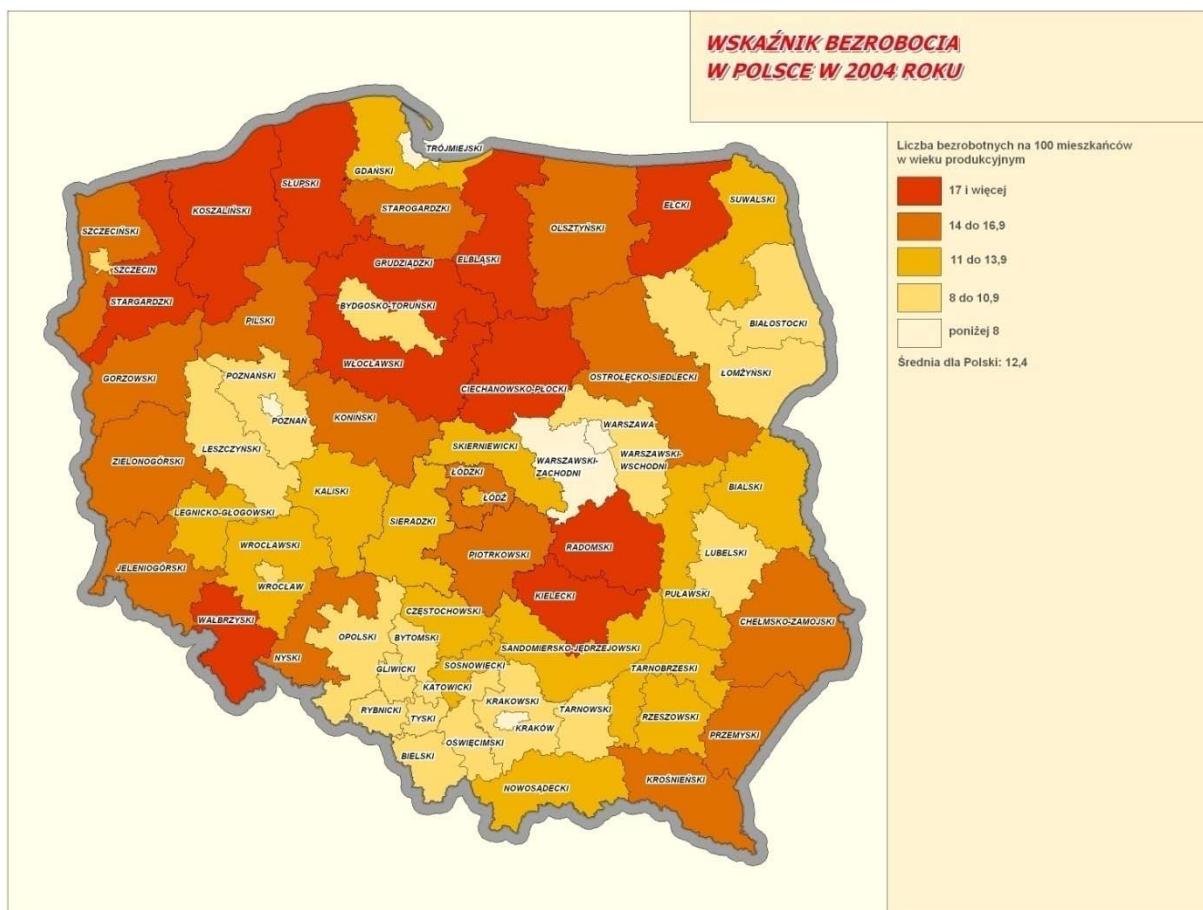
Województwo	Liczba bezr.	Wsk. bezr.	Województwo	Liczba bezr.	Wsk. bezr.
dolnośląskie	257,1	13,6	podkarpackie	170,3	13,2
kujawsko-pomorskie	199,6	15,1	podlaskie	76,1	10,4
lubelskie	164,7	12,3	pomorskie	179,7	12,8
lubuskie	99,4	15,2	śląskie	309,7	10,1
łódzkie	218,3	13,3	świętokrzyskie	126,3	15,8
małopolskie	193,6	9,5	warmińsko-mazurskie	162,4	17,9
mazowieckie	352,9	10,9	wielkopolskie	232,3	10,8
opolskie	74,5	11,1	zachodniopomorskie	182,7	16,6

Wartość najniższa: 9,5 – małopolskie, najwyższa: 17,9 – warmińsko-mazurskie  
Średnia dla Polski: 12,4

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



Podobnie jak stopa bezrobocia, także wskaźnik bezrobocia dla województwa łódzkiego był wyższy niż średnia dla Polski. Ze względu na zmianę<sup>1</sup> jednostek statystycznych NUTS na poziomie 3 (podregiony) w 2008 roku, porównanie wskaźnika bezrobocia i wskaźnika pracujących dla podregionów będzie prowadzone według najnowszego obowiązującego podziału.



Wartości brzegowe wskaźnika bezrobocia w 2004 roku wahają się od 5,3 w Krakowie do 21,2 w podregionie ełckim. Łódź z wartością 12,1 plasuje się na 28 miejscu przed podregionem tarnobrzeskim a za kaliskim. Następne w kolejności miejsca zajęły podregiony: sieradzki (31 miejsce, wartość wskaźnika 12,7) przed podregionem sosnowieckim a za rzeszowskim, skierniewicki (34 miejsce, wartość wskaźnika 13,1) przed podregionem puławskim a za bialskim, łódzki (42 miejsce, wartość wskaźnika 14,1) przed podregionem przemyskim a za pilskim oraz piotrkowski (48 miejsce, wartość wskaźnika 14,9) przed podregionem jeleniogórskim a za gorzkowskim.

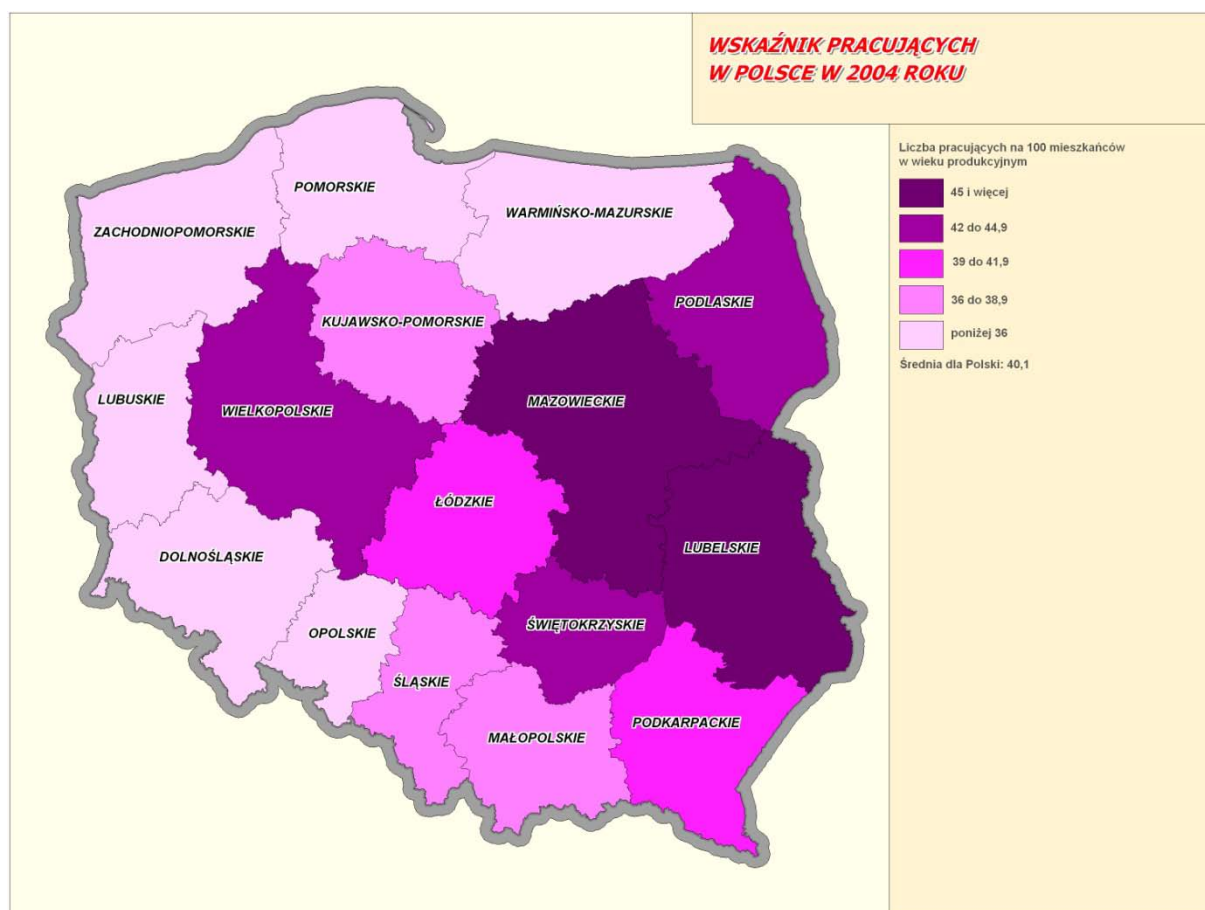
<sup>1</sup> Od 2008 roku funkcjonuje w Polsce 66 jednostek NUTS 3, wcześniej było ich 45.

Wskaźnik pracujących w 2004 roku w poszczególnych województwach kształtował się następująco:

Liczba pracujących w tysiącach i wielkość wskaźnika pracujących

Województwo	Liczba prac.	Wsk. prac.	Województwo	Liczba prac.	Wsk. prac.
dolnośląskie	659,7	25,8	podkarpackie	530,6	41,2
kujawsko-pomorskie	505,5	38,3	podlaskie	324,6	44,2
lubelskie	614,5	45,8	pomorskie	492,3	35,1
lubuskie	214,6	32,8	śląskie	1 150,0	37,6
łódzkie	686,3	41,8	świętokrzyskie	350,0	43,9
małopolskie	785,5	38,7	warmińsko-mazurskie	313,3	34,6
mazowieckie	1 580,9	48,7	wielkopolskie	956,5	44,3
opolskie	228,4	33,9	zachodniopomorskie	337,3	30,6

Wartość najniższa: 30,6 – zachodniopomorskie, najwyższa: 48,7 – mazowieckie  
Średnia dla Polski: 40,1

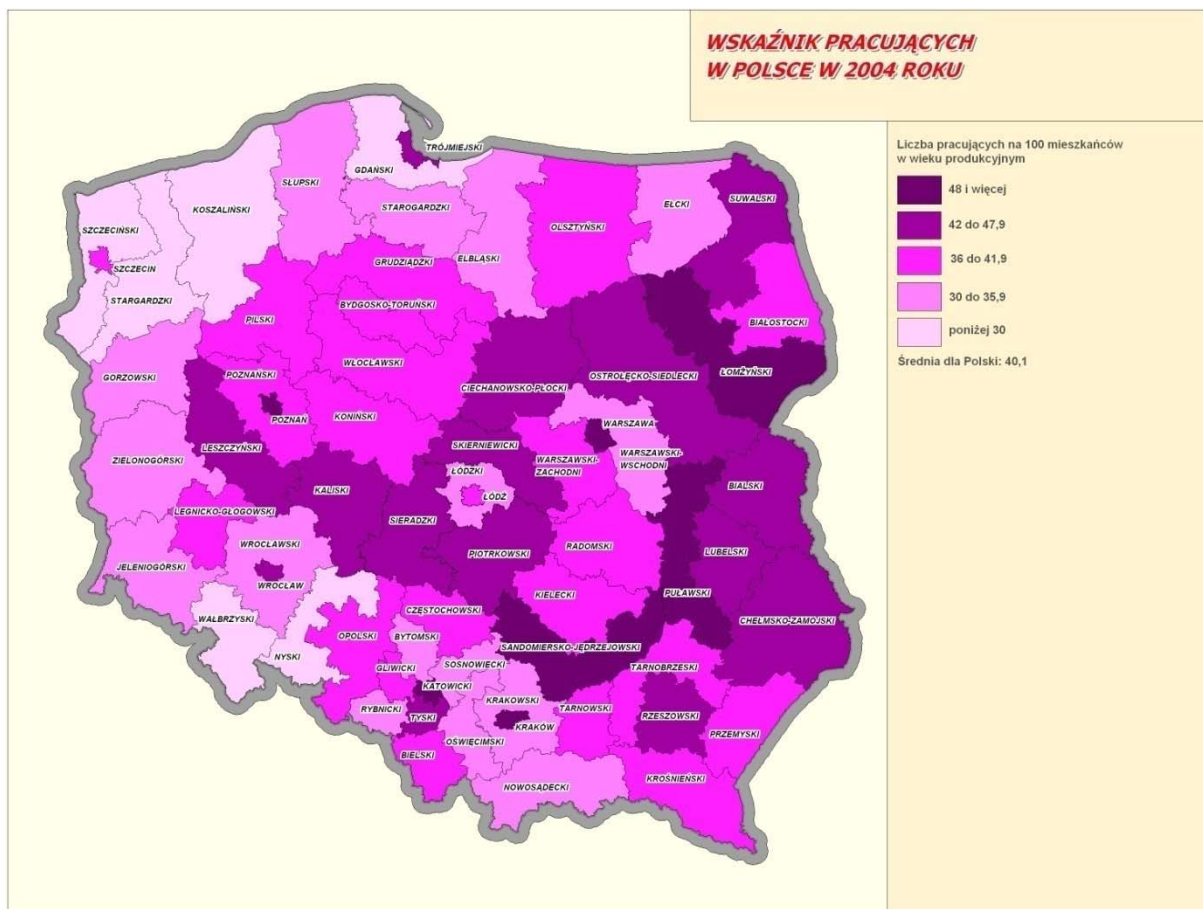


Wskaźnik pracujących wyższy niż w łódzkim jest w pięciu województwach, niższy w dziesięciu, a sytuacja w województwie jest zbliżona do średniej dla kraju.

W ujęciu podregionalnym najlepiej wypada podregion sieradzki (47,0), skierniewicki (46,9) i piotrkowski (45,0), zajmujące lokaty 9, 10 i 12. Łódź ze wskaźnikiem pracujących na poziomie 38,4 plasuje się dopiero na 34 miejscu, przed podregionem częstochowskim



a za krosnieńskim, natomiast podregion łódzki na 53 miejscu (wartość wskaźnika 32,6), pomiędzy podregionami starogardzkim i sosnowieckim.



## 2.2. Wielkość i struktura bezrobocia w województwie łódzkim w 2004 roku

Najwyższa stopa bezrobocia (powyżej 20%) w 2004 roku była w powiatach: kutnowskim, tomaszowskim, zgierskim, radomszczańskim, opoczyńskim, łódzkim wschodnim, zduńskowolskim, brzezińskim, pabianickim i łączyckim. Powiaty, w których w 2004 roku stopa bezrobocia nie przekroczyła 15% to: skierniewicki, Skierniewice, wieluński, wieruszowski, rawski i łowicki. Rok 2004 był dla większości powiatów przełomem w walce z bezrobociem, gdyż apogeum tego zjawiska przypadło na końcówkę 2003 roku, tak więc powyższe wartości stopy bezrobocia nie są rekordowe.

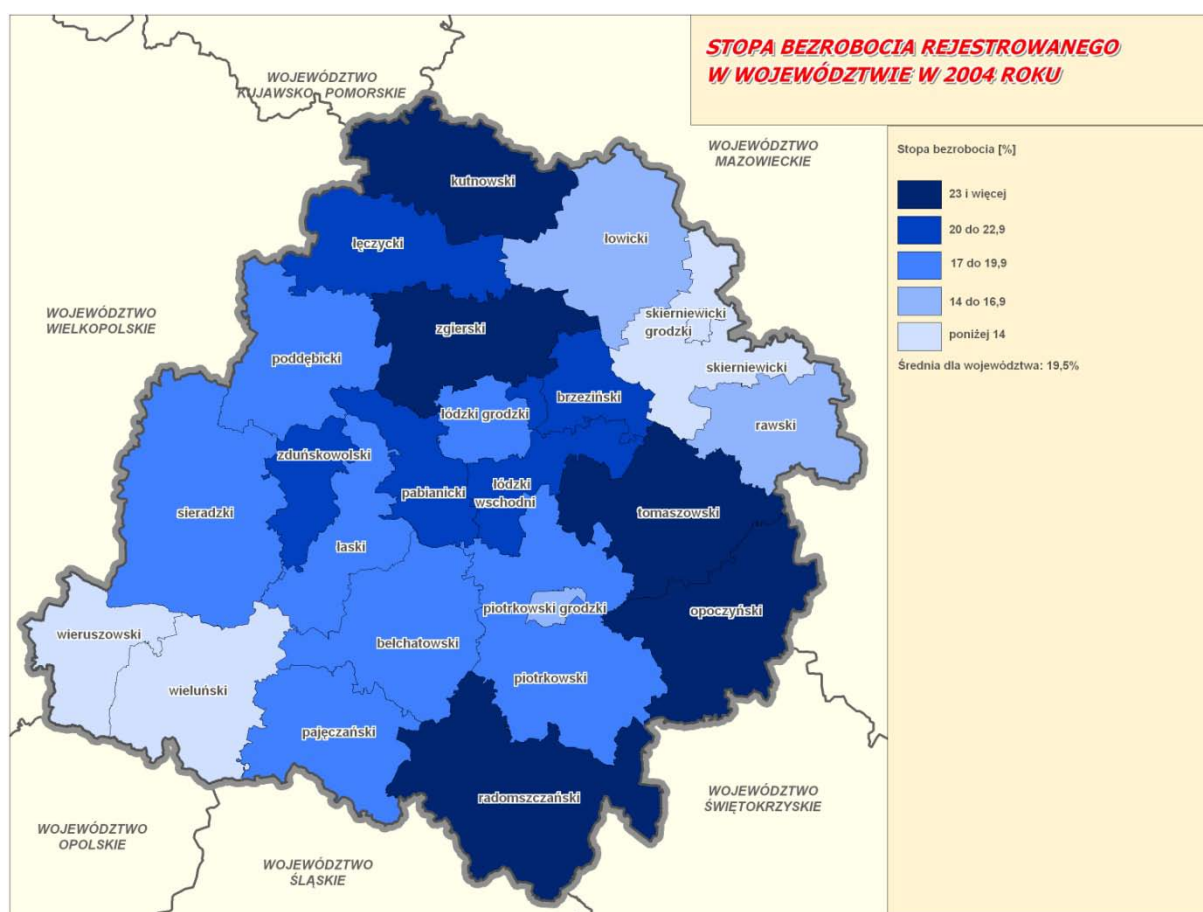


Wielkość bezrobocia, wyrażona za pomocą stopy bezrobocia rejestrowanego, była w roku 2004 następująca:

Stopa bezrobocia w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Stopa bezrobocia [%]	Powiat	Stopa bezrobocia [%]
bełchatowski	17,3	piotrkowski grodzki	16,5
brzeziński	20,8	poddębicki	17,0
kutnowski	26,6	radomszczański	24,1
łaski	19,8	rawski	14,4
łęczycki	20,5	sieradzki	18,8
łowicki	14,8	skierniewicki	13,0
łódzki grodzki	18,2	skierniewicki grodzki	14,3
łódzki wschodni	22,0	tomaszowski	25,8
opoczyński	23,3	wieluński	14,0
pabianicki	20,6	wieruszowski	14,0
pajęczański	19,7	zduńskowolski	21,2
piotrkowski	17,5	zgierski	25,8

Wartość najniższa: 13,0 – skierniewicki, najwyższa: 26,6 – kutnowski  
Województwo: 19,5



Inny obraz bezrobocia w województwie łódzkim daje analiza wskaźnika bezrobocia. Najgorsza sytuacja objawiła się w powiatach podupadłego przemysłu (głównie

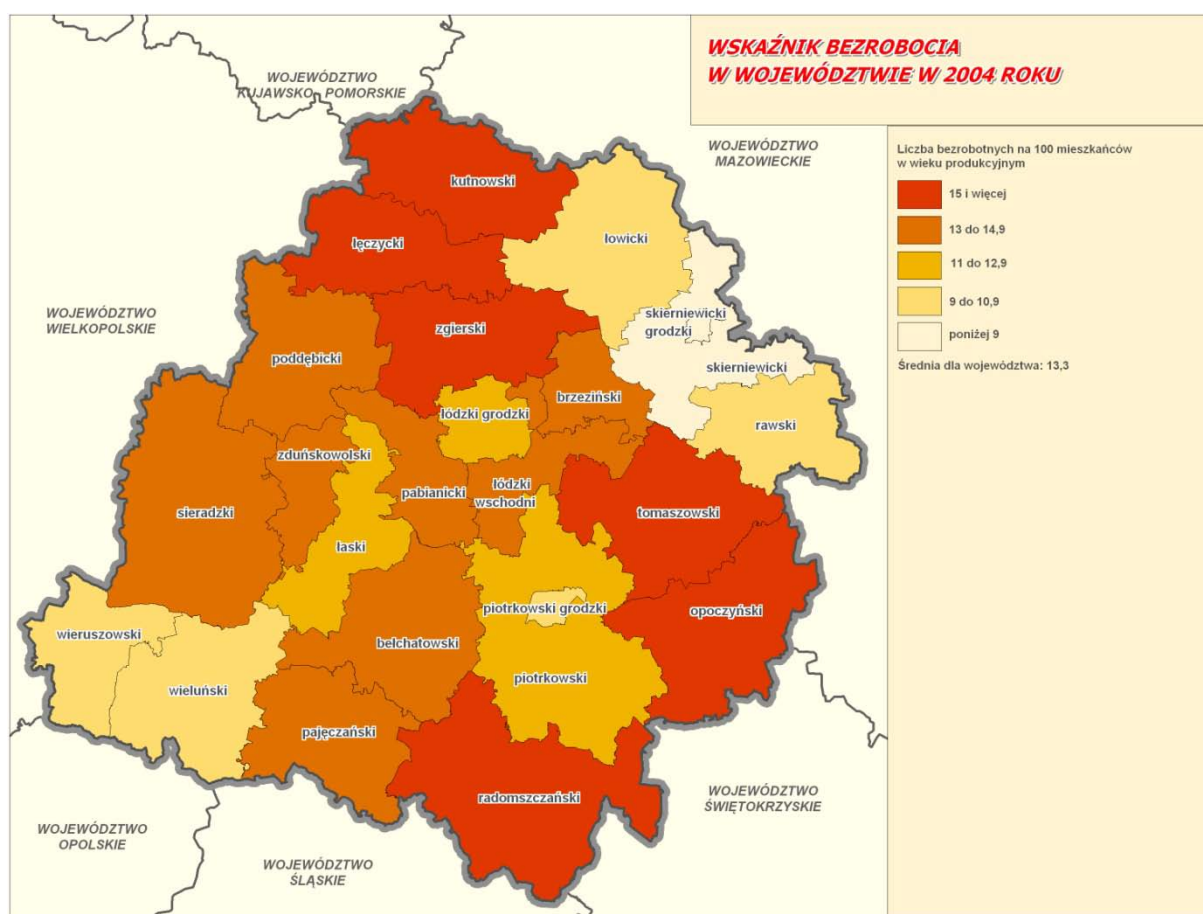
włókienniczego); kutnowskim, opoczyńskim, tomaszowskim, radomszczańskim, łęczyckim, zgierskim i zduńskowolskim, natomiast najmniejsze bezrobocie zanotowano w powiatach dawnego woj. skierniewickiego (skierniewicki, Skierniewice, rawski, łowicki) oraz w powiatach wierszowskim i wieluńskim

Liczba bezrobotnych w tysiącach i wielkość wskaźnika bezrobocia

Powiat	Liczba bezr.	Wsk. bezr.	Powiat	Liczba bezr.	Wsk. bezr.
bełchatowski	10,0	13,5	piotrkowski grodzki	5,7	10,9
brzeziński	2,6	13,3	poddębicki	3,4	13,1
kutnowski	12,7	19,0	radomszczański	12,4	17,1
łaski	4,1	12,9	rawski	3,2	10,3
łęczycki	5,2	15,9	sieradzki	10,4	14,0
łowicki	5,3	10,5	skierniewicki	1,8	8,3
łódzki grodzki	61,7	12,1	skierniewicki grodzki	2,7	8,4
łódzki wschodni	5,6	13,8	tomaszowski	13,3	17,5
opoczyński	8,7	18,4	wieluński	4,7	10,0
pabianicki	10,0	13,1	wierszowski	2,6	9,9
pajęczański	4,2	13,0	zduńskowolski	6,2	14,5
piotrkowski	6,0	11,1	zgierski	15,6	15,1

Wartość najniższa: 8,3 – skierniewicki, najwyższa: 19,0 – kutnowski

Województwo: 13,3



Struktura wykształcenia bezrobotnych w powiatach w 2004 roku przedstawiała się następująco:

Powiat	Bezrobotni z wykształceniem w %				
	Wyższym	Policealnym, śr. zawod.	Ogólnokszt.	Zasadniczym zawodowym	Podstawow. i brak wyk.
bełchatowski	5,4	20,7	9,0	32,5	32,4
brzeziński	4,4	18,5	6,6	35,0	35,5
kutnowski	3,7	22,2	6,7	31,0	36,4
łaski	4,5	20,6	8,8	33,9	32,2
łęczycki	3,6	24,3	6,3	29,5	36,2
łowicki	5,4	25,0	5,3	36,0	28,4
łódzki grodzki	7,4	20,1	10,0	23,8	38,6
łódzki wschodni	4,4	20,1	8,2	30,9	36,5
opoczyński	3,9	20,4	8,4	35,3	31,8
pabianicki	5,1	20,2	7,5	29,1	38,0
pajęczański	3,9	18,7	6,0	33,1	38,3
piotrkowski	4,2	19,5	5,3	30,4	40,7
piotrkowski grodzki	8,0	20,8	10,5	25,7	35,0
poddębicki	3,5	19,0	7,8	29,9	39,7
radomszczański	4,4	21,9	6,3	33,5	33,9
rawski	3,8	21,0	4,5	34,1	36,5
sieradzki	3,9	21,1	9,6	32,8	32,6
skierniewicki	4,6	22,4	6,3	35,8	30,9
skierniewicki grodzki	10,6	24,4	9,5	25,0	30,5
tomaszowski	3,9	21,4	5,9	39,0	29,8
wieluński	5,5	24,0	8,4	35,4	26,7
wieruszowski	4,4	25,9	6,6	34,1	28,9
zduńskowolski	3,9	19,6	10,5	30,2	35,7
zgierski	4,3	21,0	6,8	31,0	36,9

Analiza struktury i charakterystyki bezrobotnych w oparciu o wykształcenie, płeć, czas pozostawania bez pracy, posiadane prawo do zasiłku i przyczynę bezrobocia pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- Bezrobotnych z wyższym wykształceniem najwięcej było w powiatach grodzkich (łódzkim, piotrkowskim i skierniewickim), najmniej zaś w rolniczych powiatach województwa.
- Najwięcej bezrobotnych z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym notowano w niedużych powiatach z większymi ośrodkami miejskimi oraz w Skierniewicach, natomiast najmniej w małych, rolniczych powiatach.
- Największy odsetek bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym zanotowano w powiatach grodzkich, oraz powiatach z dużymi ośrodkami miejskimi, najmniej natomiast w rolniczych powiatach województwa.
- Bezrobotni posiadający wykształcenie zawodowe dominowali w powiecie tomaszowskim i w typowo rolniczych powiatach województwa, natomiast najmniej bezrobotnych z wykształceniem zawodowym było w powiatach grodzkich.

# Charakterystyka bezrobotnych w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Udział w bezrobotnych ogółem [%]			
	Bezrobotnych kobiet	Długotrwale bezrobotnych	Pos. prawo do zasiłku	Zwolnionych z przyczyn z.p.
bełchatowski	58,1	54,8	8,2	1,6
brzeziński	44,5	55,1	15,2	1,6
kutnowski	52,2	55,1	15,2	7,2
łaski	46,0	54,4	9,4	4,4
łęczycki	48,5	61,4	6,5	2,9
łowicki	45,3	50,7	8,6	1,0
łódzki grodzki	49,3	54,9	15,6	15,2
łódzki wschodni	46,2	56,5	17,2	2,3
opoczyński	49,5	58,4	15,7	5,4
pabianicki	47,4	51,5	18,3	6,0
pajęczański	47,2	51,0	12,6	0,1
piotrkowski	50,6	55,2	10,5	4,8
piotrkowski grodzki	52,8	53,0	10,1	4,8
poddębicki	41,4	52,9	7,5	2,3
radomszczański	52,7	60,5	14,4	1,9
rawski	45,4	52,0	10,5	1,5
sieradzki	46,9	56,9	9,2	1,1
skierniewicki	50,0	50,2	10,4	4,0
skierniewicki grodzki	54,8	46,0	10,8	5,2
tomaszowski	47,2	56,3	21,4	9,6
wieluński	49,5	53,1	10,3	1,4
wieruszowski	53,9	50,2	10,4	2,2
zduńskowolski	47,3	44,9	22,4	5,9
zgierski	49,3	54,6	19,3	6,4

- Największy odsetek bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub bez wykształcenia zanotowano w obrębie Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej, najmniejszy zaś w rolniczych powiatach województwa.
- Najwięcej bezrobotnych kobiet (powyżej 50%) było w powiatach: bełchatowskim, Skierniewicach, wieruszowskim, Piotrkowie Trybunalskim, radomszczańskim, kutnowskim, piotrkowskim i skierniewickim, natomiast najmniej (poniżej 47%) w powiatach: poddębickim, brzezińskim, łowickim, rawskim, łaskim, łódzkim wschodnim i sieradzkim.
- Największy odsetek długotrwale bezrobotnych (powyżej 57%) zanotowano w powiatach: łęczyckim, radomszczańskim, opoczyńskim i brzezińskim, najmniejszy zaś (poniżej 50%) w powiecie: zduńskowolskim i Skierniewicach.
- Największy udział bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku (powyżej 20%) był w powiatach: zduńskowolskim i tomaszowskim, natomiast najmniejszy udział (poniżej 10%) w powiatach: łęczyckim, poddębickim, bełchatowskim, łowickim, sieradzkim i łaskim.

- Największy odsetek bezrobotnych zwolnionych z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy (powyżej 10%) notowano w Łodzi, najmniej (poniżej 2%) w powiatach: pączęchańskim, łowickim, sieradzkim, wieluńskim, rawskim, brzezińskim, bełchatowskim i radomszczańskim.

### 2.3. Liczba i struktura pracujących w województwie łódzkim w 2004 roku

Liczba pracujących, wyrażona wskaźnikiem pracujących, w 2004 roku w województwie łódzkim kształtowała się w sposób następujący:

Liczba pracujących w tysiącach i wielkość wskaźnika pracujących

Powiat	Liczba prac.	Wsk. prac.	Powiat	Liczba prac.	Wsk. prac.
bełchatowski	39,9	53,9	piotrkowski grodzki	23,8	45,1
brzeziński	7,3	37,5	poddębicki	13,6	52,7
kutnowski	28,7	43,0	radomszczański	30,6	41,8
łaski	13,0	41,0	rawski	15,4	50,7
łęczycki	17,2	52,9	sieradzki	37,0	49,7
łowicki	25,3	50,1	skierniewicki	10,2	46,5
łódzki grodzki	195,6	38,4	skierniewicki grodzki	13,3	40,8
łódzki wschodni	13,6	33,4	tomaszowski	29,2	38,4
opoczyński	23,8	50,2	wieluński	24,3	50,9
pabianicki	26,6	34,7	wieruszowski	13,4	51,2
pączęchański	13,6	42,3	zduńskowolski	17,3	40,2
piotrkowski	22,5	41,9	zgierski	30,9	29,9

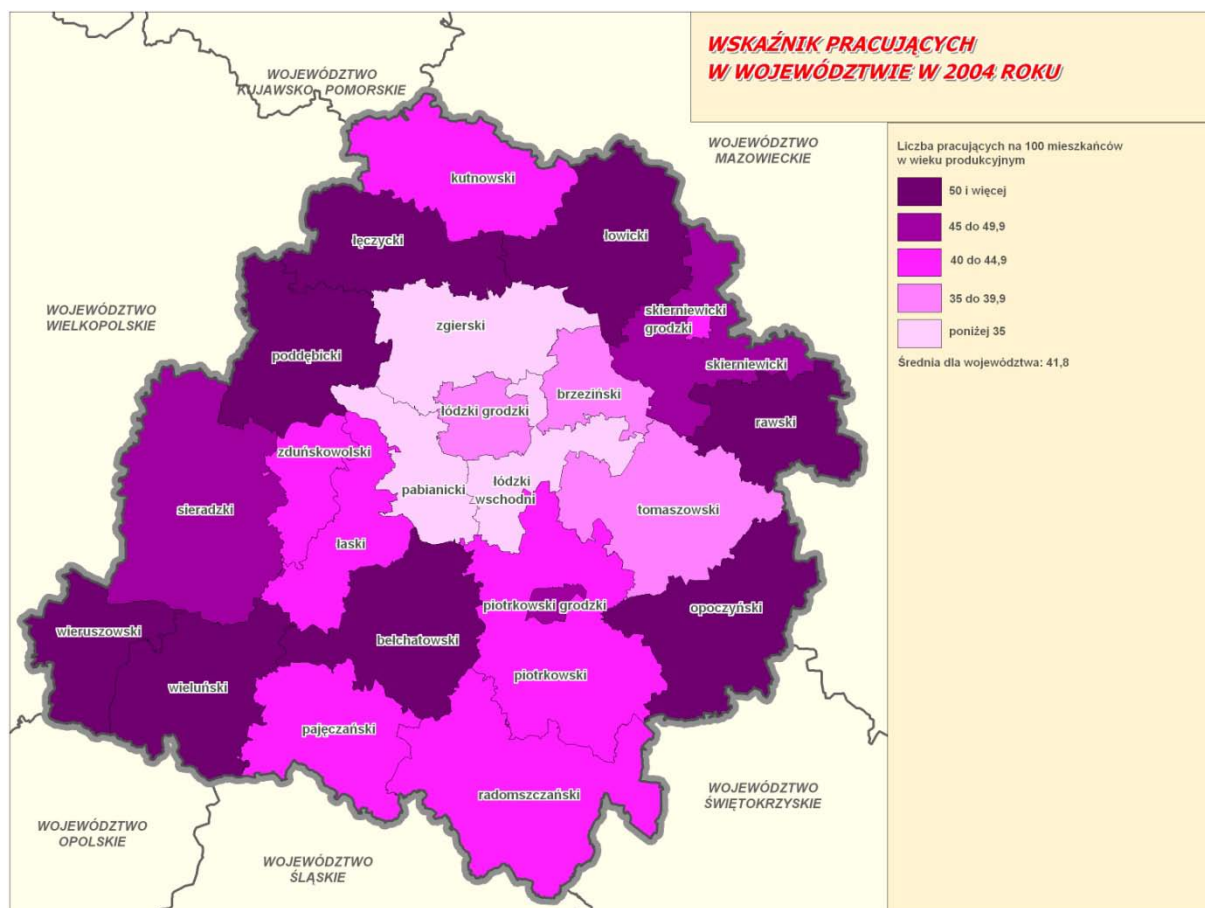
Wartość najniższa: 29,9 – zgierski, najwyższa: 53,9 – bełchatowski

Województwo: 41,8

Dość dobrze sytuacja przedstawiała się w powiecie bełchatowskim oraz mniejszych, rolniczych powiatach. Najgorsza sytuacja panuje w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym oraz w powiatach przeżywających regres tradycyjnych gałęzi przemysłu.

Analiza struktury zatrudnienia w sektorach gospodarki narodowej w powiatach w porównaniu ze strukturą województwa wskazuje, że większość powiatów miała rolniczy charakter. Średnia wojewódzka wynosiła w 2004 roku 27,9% - niższa była we wszystkich miastach na prawach powiatu oraz w powiatach: pabianickim (13,9%), bełchatowskim (17,1%), zduńskowolskim (17,7%) oraz zgierskim (25,1%). Powyżej 60% zatrudnionych w rolnictwie w 2004 roku zanotowano w powiatach: skierniewickim (78,9%), łęczyckim (65,6%), piotrkowskim (65,3%) oraz poddębickim (64,1%).

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



Struktura zatrudnienia w sektorach gospodarki narodowej w 2004 roku

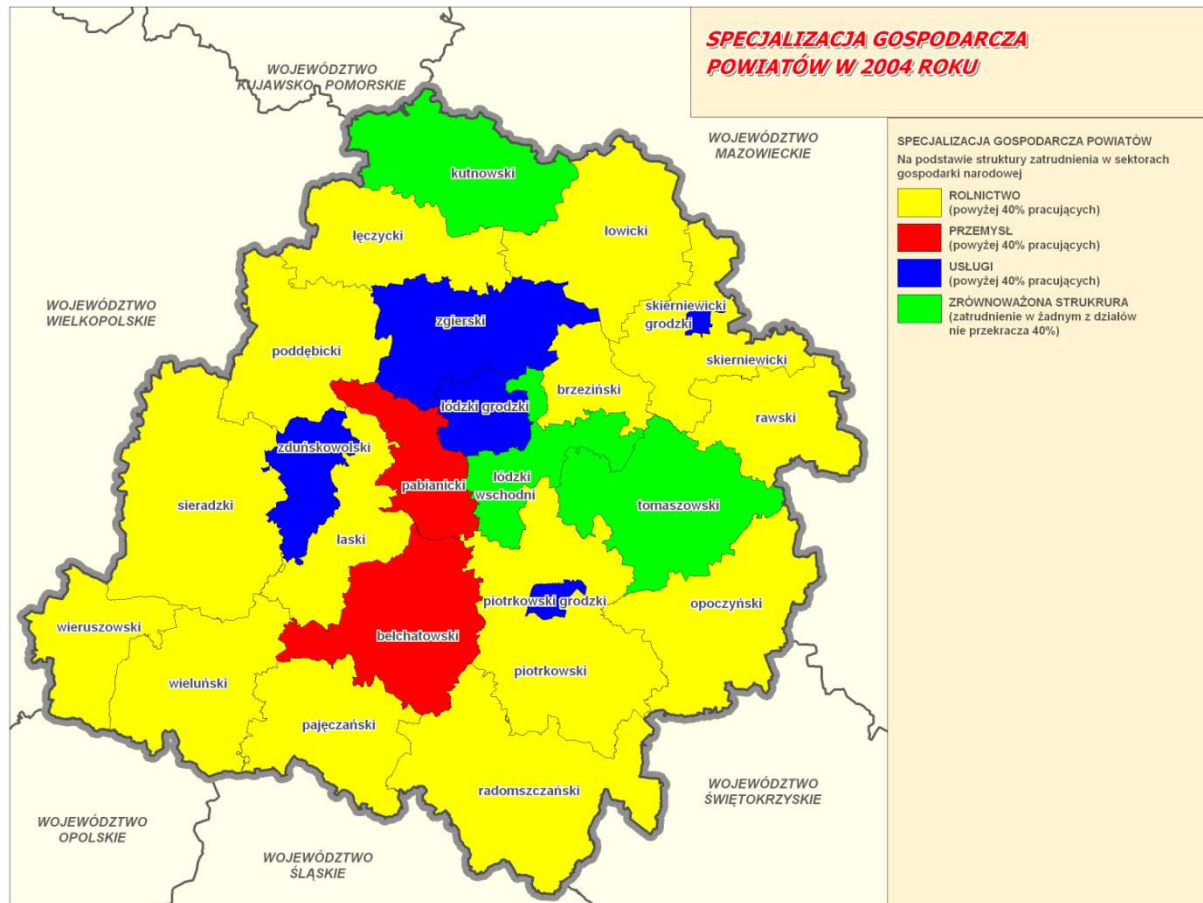
Powiat	Pracujący w gospodarce narodowej w %			
	Rolnictwo	Przemysł	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
bełchatowski	17,1	53,6	14,4	14,8
brzeziński	51,6	16,3	10,0	22,1
kutnowski	34,2	28,8	17,9	19,1
łaski	41,1	28,5	10,9	19,5
łęczycki	65,6	9,6	10,1	14,8
łowicki	57,2	17,9	10,5	14,4
łódzki grodzki	1,1	30,2	38,8	30,0
łódzki wschodni	33,8	27,9	21,8	16,5
opoczyński	53,1	22,6	9,9	14,4
pabianicki	13,9	47,1	19,4	19,5
pajęczański	56,8	20,5	8,3	14,5
piotrkowski	65,3	16,1	7,1	11,5
piotrkowski grodzki	2,0	39,0	31,6	27,3
poddębicki	64,1	15,3	7,7	11,5
radomszczański	40,0	25,4	16,9	17,7
rawski	56,1	18,6	11,1	14,1
sieradzki	48,3	19,3	12,6	19,8
skierniewicki	78,9	6,3	6,2	8,6
skierniewicki grodzki	3,4	34,7	34,7	26,9
tomaszowski	34,1	30,4	16,4	19,1



wieluński	48,1	25,0	12,3	14,6
wieruszowski	43,2	34,3	9,5	13,1
zduńskowolski	17,7	40,2	23,8	18,3
zgierski	25,1	34,1	18,7	22,0
woj. łódzkie	27,9	29,1	22,0	21,0

Udział sektora przemysłowego w województwie w 2004 roku wynosił 29,1%. Wartości wyższe zanotowano w Łodzi (30,2%), powiecie tomaszowskim (30,4%), zgierskim (34,1%), wieruszowskim (34,3%), w Skierniewicach (35,2%), Piotrkowie Trybunalskim (39,0%), powiecie zduńskowolskim (40,2%), pabianickim (47,1%) i bełchatowskim (53,6%). Zatrudnienie wyższe niż średnia dla województwa w sektorze usług rynkowych (22,0%) zanotowano w powiecie zduńskowolskim (23,8%), Piotrkowie Trybunalskim (31,6%), Skierniewicach (36,6%) oraz Łodzi (38,8%), natomiast w usługach nierynkowych (21,0%) w powiatach: zgierskim (22,0%), brzezińskim (22,1%), Skierniewicach (24,9%), Piotrkowie Trybunalskim (27,3%) oraz Łodzi (30,0%).

Na podstawie powyższych danych sporządzono mapę specjalizacji gospodarczej powiatów województwa łódzkiego. Wartością graniczną pozwalającą na zaszeregowanie powiatu do odpowiedniej grupy był odsetek pracujących w danym sektorze gospodarki narodowej przekraczający 40%. Jeżeli w żadnym sektorów wartość ta nie została przekroczona, oznacza to wielofunkcyjną strukturę gospodarczą powiatu.



### 3. Sytuacja na rynku pracy w 2007 roku

#### 3.1. Rynek pracy województwa łódzkiego w 2007 roku na tle kraju

Od 2004 roku stopa bezrobocia spadła we wszystkich województwach, najmocniej w zachodniej i północnej Polsce, najmniej w województwach tzw. ściany wschodniej. Województwo łódzkie zanotowało siódmy co do wielkości spadek stopy bezrobocia w kraju, co pozwoliło na awans w rankingu województw z pozycji ósmej na siódmą.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwach

Województwo	Stopa bezr.	Województwo	Stopa bezr.
dolnośląskie	11,4	podkarpackie	14,2
kujawsko-pomorskie	14,9	podlaskie	10,4
lubelskie	13,0	pomorskie	10,7
lubuskie	14,0	śląskie	9,2
łódzkie	11,2	świętokrzyskie	14,9
małopolskie	8,7	warmińsko-mazurskie	18,7
mazowieckie	9,0	wielkopolskie	7,8
opolskie	11,9	zachodniopomorskie	16,4

Wartość najniższa: 7,8 – wielkopolskie, najwyższa: 18,7 – warmińsko-mazurskie.  
Średnia dla Polski: 11,2

Wskaźnik bezrobocia korzystniej niż w województwie łódzkim kształtował się w ośmiu województwach, natomiast wyższe bezrobocie zanotowano w siedmiu województwach.

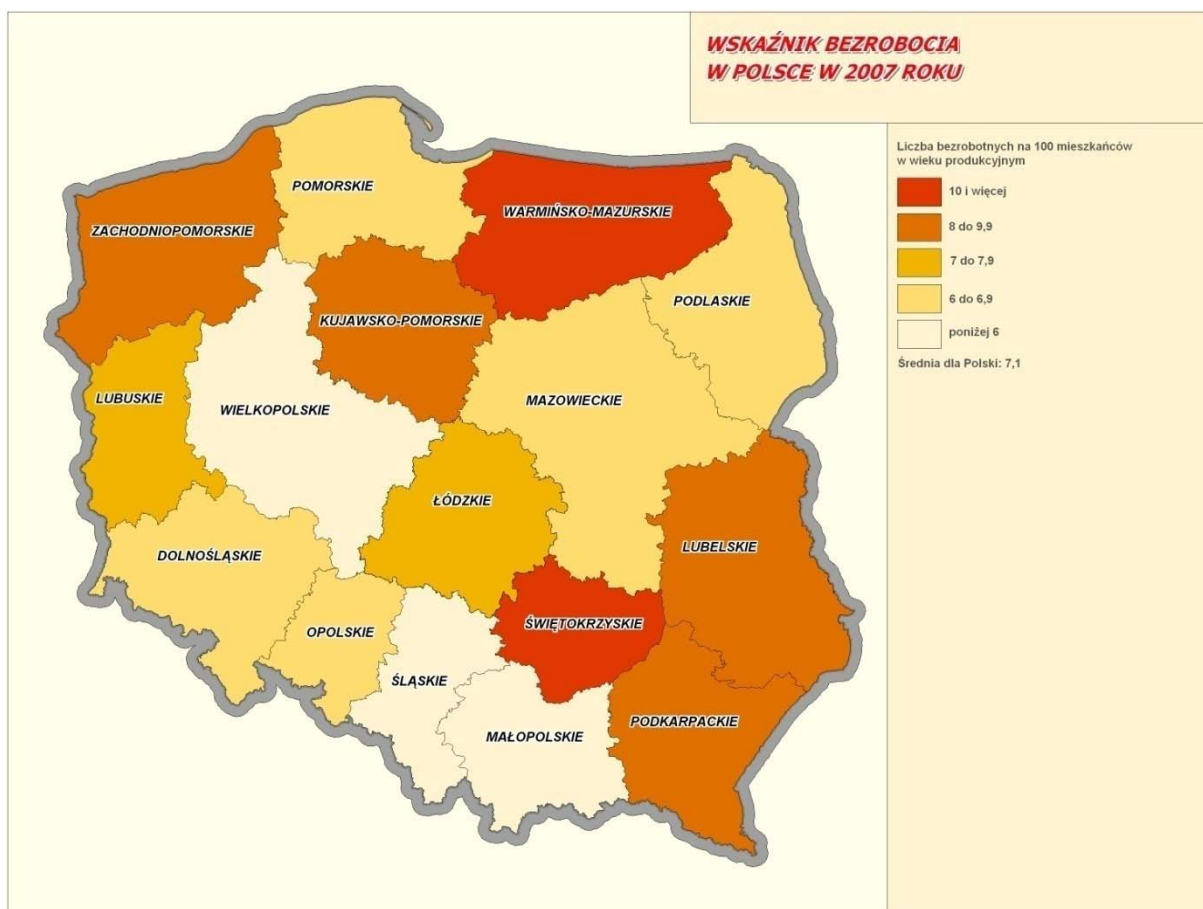
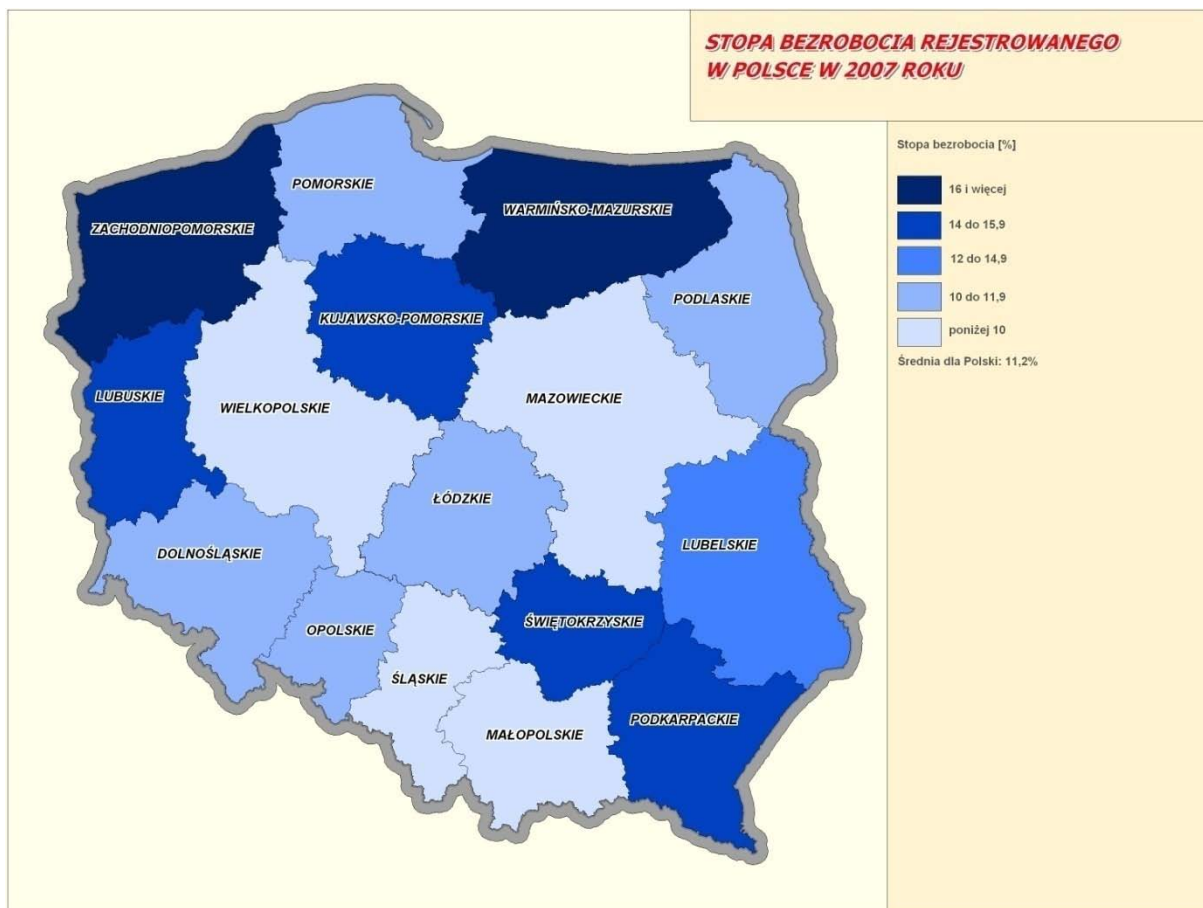
Liczba bezrobotnych w tysiącach i wielkość wskaźnika bezrobocia

Województwo	Liczba bezr.	Wsk. bezr.	Województwo	Liczba bezr.	Wsk. bezr.
dolnośląskie	127,5	6,7	podkarpackie	126,4	9,6
kujawsko-pomorskie	123,2	9,2	podlaskie	48,8	6,5
lubelskie	118,1	8,7	pomorskie	86,9	6,1
lubuskie	52,3	7,9	śląskie	166,0	5,4
łódzkie	123,1	7,5	świętokrzyskie	83,3	10,3
małopolskie	112,6	5,4	warmińsko-mazurskie	99,0	10,7
mazowieckie	219,9	6,6	wielkopolskie	112,8	5,1
opolskie	43,3	6,4	zachodniopomorskie	103,2	9,3

Wartość najniższa: 5,1 – wielkopolskie, najwyższa: 10,7 – warmińsko-mazurskie  
Średnia dla Polski: 7,1

Analiza wskaźnika bezrobocia, w oparciu o podregiony NUTS 3, wskazuje na zmniejszenie różnic pomiędzy podregionami. Amplituda wskaźnika dla 2007 roku jest znacznie niższa niż dla 2004 roku, a mediana zmniejszyła się z wartości 13,1 do 7,6 co potwierdza wyraźnie spadkową tendencję zjawiska.

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



Najmniejszą wartość wskaźnika zanotowano w podregionie trójmiejskim (2,1) najwyższą w radomskim (14,6). Łódź z wartością wskaźnika 5,8 plasuje się na 22 miejscu, co oznacza awans o 6 pozycji w stosunku do 2004 roku. Podregion skierniewicki uplasował się na 33 miejscu (wartość wskaźnika 7,5) co oznacza awans o jedną pozycję. Podregion sieradzki zajął 35 lokatę (z wartością 7,9) notując spadek o 4 pozycje, poprawiła się natomiast pozycja podregionu łódzkiego, który zajął 36 miejsce (z wartością 8,0) awansując o 6 pozycji. Podregion piotrkowski zajął 47 miejsce (wartość wskaźnika 9,3) co w stosunku do 2004 roku oznacza poprawę o jedną lokatę. Swoje lokaty poprawiły wszystkie podregiony województwa łódzkiego z wyjątkiem sieradzkiego a największy spadek bezrobocia uwidocznił się w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym.

Wskaźnik pracujących w 2007 roku w poszczególnych województwach kształtował się następująco:

Liczba pracujących w tysiącach i wielkość wskaźnika pracujących

Województwo	Liczba prac.	Wsk. prac.	Województwo	Liczba prac.	Wsk. prac.
dolnośląskie	733,6	38,6	podkarpackie	560,9	42,4
kujawsko-pomorskie	545,7	40,9	podlaskie	341,2	45,6
Lubelskie	634,0	46,7	pomorskie	536,6	37,6
lubuskie	237,3	35,8	śląskie	1225,5	40,2
łódzkie	740,9	45,3	świętokrzyskie	366,6	45,5
małopolskie	840,2	40,5	warmińsko-mazurskie	337,0	36,5
mazowieckie	1707,2	51,6	wielkopolskie	1023,4	46,6
opolskie	240,5	35,5	zachodniopomorskie	361,5	32,4

Wartość najniższa: 32,4 – zachodniopomorskie, najwyższa: 51,6 – mazowieckie

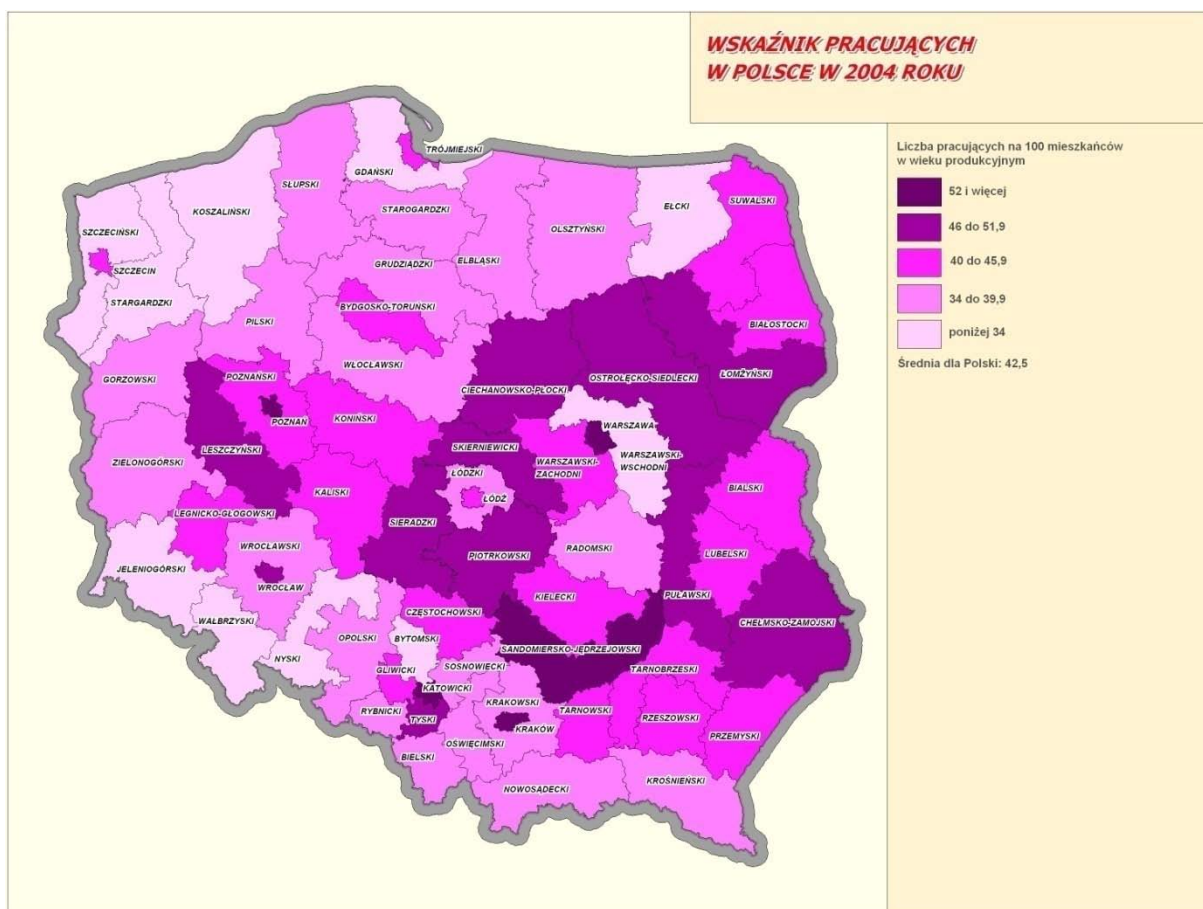
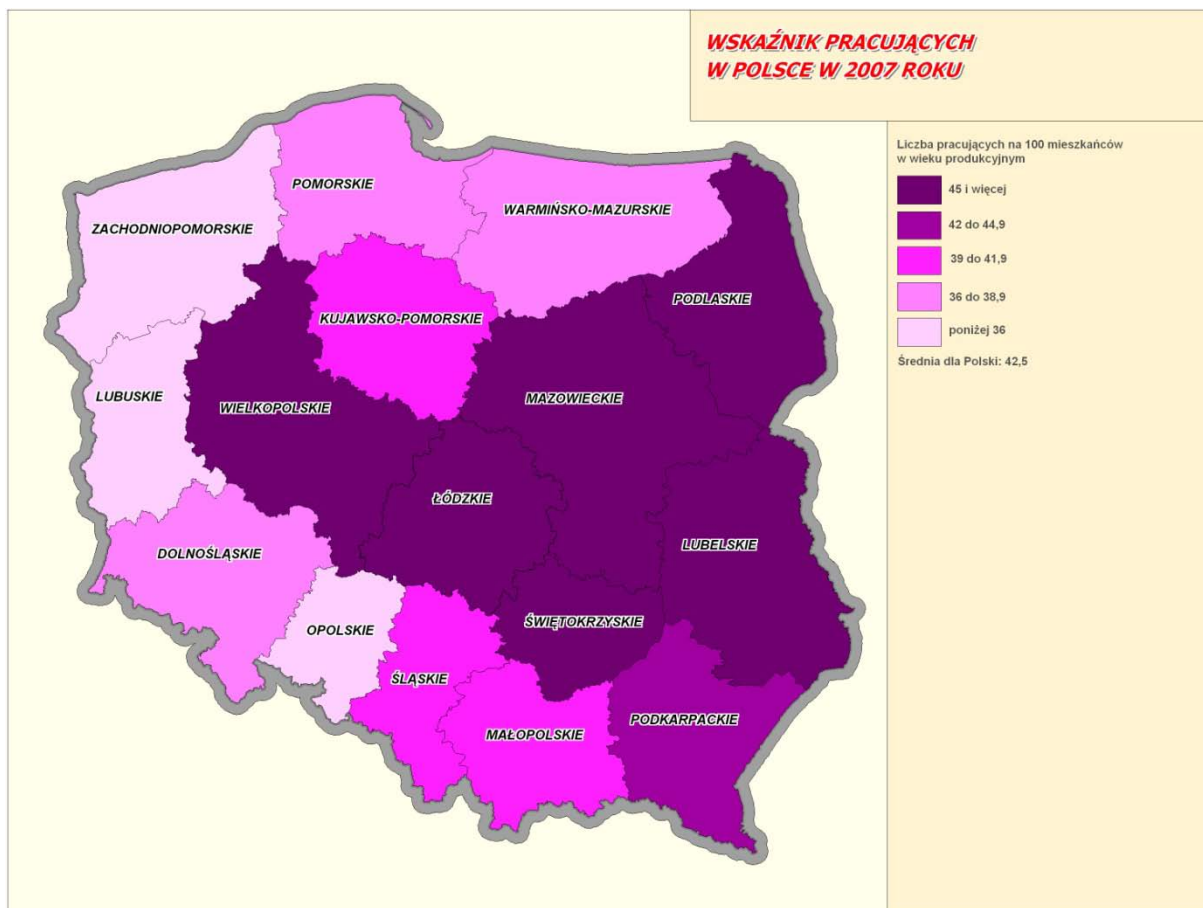
Średnia dla Polski: 42,5

Wskaźnik pracujących wyższy niż w łódzkim jest w pięciu województwach, niższy w dziesięciu. W porównaniu z rokiem 2004 i 2002 lokata województwa łódzkiego nie uległa zmianie.

Ujęcie podregionalne ukazuje dość odległą pozycję samej Łodzi pod względem wskaźnika pracujących. Z wartością 45,0 stolica województwa zajmuje 24 lokatę, daleko w tyle za Warszawą (1 / 72,7)<sup>2</sup>, Poznaniem (2 / 62,5), Krakowem (3 / 54,8) czy Wrocławiem (5 / 50,6). Lepsze lokaty zajmują podregiony: skierniewicki (8 / 48,4), sieradzki (10 / 48,3), piotrkowski (12 / 47,2) natomiast dużo gorzej wypada podregion łódzki, który mimo dość dużego wzrostu nadal znajduje się w końcowej części zestawienia.

<sup>2</sup> W nawiasie podano na pierwszym miejscu lokatę podregionu a na drugim wartość wskaźnika pracujących dla 2007 roku.

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



### 3.2. Wielkość i struktura bezrobocia w województwie łódzkim w 2007 roku

W stosunku do 2004 roku nastąpił olbrzymi postęp, aż siedem powiatów zanotowało bezrobocie poniżej 10%, podczas gdy w 2004 powiat o najmniejszym bezrobociu (skierniewicki) miał stopę bezrobocia na poziomie 13%.

Stopa bezrobocia w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Stopa bezrobocia [%]	Powiat	Stopa bezrobocia [%]
bełchatowski	10,2	piotrkowski grodzki	10,0
brzeziński	13,1	poddębicki	12,1
kutnowski	16,4	radomszczański	17,9
łaski	11,9	rawski	7,9
łęczycki	12,9	sieradzki	13,8
łowicki	9,0	skierniewicki	6,9
łódzki grodzki	8,5	skierniewicki grodzki	7,7
łódzki wschodni	12,2	tomaszowski	16,0
opoczyński	16,9	wieluński	8,1
pabianicki	10,7	wieruszowski	9,2
pajęczański	11,0	zduńskowolski	11,9
piotrkowski	10,5	zgierski	15,3

Wartość najniższa: 6,9 – skierniewicki, najwyższa: 17,9 – radomszczański

Województwo: 11,2

Najwyższą stopę bezrobocia (powyżej 15%) zanotowały w 2007 roku powiaty: radomszczański, opoczyński, kutnowski, tomaszowski i zgierski. W stosunku do roku 2004 grupa powiatów o najtrudniejszej sytuacji zmniejszyła się o powiaty: łódzki wschodni, zduńskowolski, brzeziński, pabianicki i łęczycki.

Liczba bezrobotnych w tysiącach i wielkość wskaźnika bezrobocia

Powiat	Liczba bezr.	Wsk. bezr.	Powiat	Liczba bezr.	Wsk. bezr.
bełchatowski	5,8	7,6	piotrkowski grodzki	3,5	6,8
brzeziński	1,6	8,1	poddębicki	2,3	8,8
kutnowski	7,4	11,2	radomszczański	8,8	12,0
łaski	2,4	7,5	rawski	1,7	5,4
łęczycki	3,1	9,5	sieradzki	7,3	9,8
łowicki	3,1	6,1	skierniewicki	0,9	4,2
łódzki grodzki	28,6	5,8	skierniewicki grodzki	1,5	4,6
łódzki wschodni	3,2	7,5	tomaszowski	7,7	10,1
opoczyński	6,1	12,7	wieluński	2,9	6,0
pabianicki	5,0	6,5	wieruszowski	1,7	6,6
pajęczański	2,3	6,9	zduńskowolski	3,4	7,8
piotrkowski	3,5	6,3	zgierski	9,6	9,2

Wartość najniższa: 4,2 – skierniewicki, najwyższa: 12,7 – opoczyński

Województwo: 7,5



[illegible]

Najniższe bezrobocie (stopa bezrobocia poniżej 10%) zanotowano w powiatach: skierniewickim, Skierniewicach, rawskim, wieluńskim, Łodzi, łowickim i wieruszowskim (do grupy powiatów o najniższej stopie bezrobocia dołączyła Łódź).

Różnice pomiędzy stopą bezrobocia rejestrowanego a wskaźnikiem bezrobocia, przejawiającą się różnymi lokatami powiatów, a nawet różnymi trendami w czasie (patrz. Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2002 – 2004, str. 32) tłumaczyć należy różnymi zmiennymi standaryzującymi. W przypadku stopy bezrobocia są to zasoby siły roboczej, w przypadku wskaźnika bezrobocia jest to liczba ludności w wieku produkcyjnym.

Strukturę wykształcenia bezrobotnych w powiatach w 2007 roku prezentuje kolejna tabela:

Powiat	Bezrobotni z wykształceniem w %				
	Wyższym	Policealnym, śr. zawod.	Ogólnokształc.	Zasadniczym zawodowym	Podstawow. i brak wyk.
bełchatowski	8,5	22,8	11,3	27,0	30,4
brzeziński	4,2	18,4	9,5	31,3	36,5
kutnowski	5,1	19,3	9,2	28,0	38,4
łaski	6,2	20,8	10,3	30,8	31,9
łęczycki	4,7	19,4	9,3	26,9	39,7
łowicki	6,4	23,1	6,9	33,2	30,4
łódzki grodzki	10,1	20,1	10,6	19,8	39,4
łódzki wschodni	5,7	19,3	9,4	29,2	36,3
opoczyński	5,6	19,0	11,4	30,9	33,0
pabianicki	7,7	19,5	9,9	24,0	38,9
pajęczański	5,9	20,6	8,2	30,3	34,9
piotrkowski	6,4	17,7	8,2	25,6	42,0
piotrkowski grodzki	9,0	19,9	11,8	23,5	35,8
poddębicki	4,5	20,5	7,9	25,3	41,8
radomszczański	5,6	21,9	8,2	29,9	34,3
rawski	5,6	23,2	6,7	28,6	35,9
sieradzki	5,5	21,1	12,0	29,0	32,4
skierniewicki	7,9	24,3	8,8	26,5	32,5
skierniewicki grodzki	10,9	23,5	11,8	22,9	30,9
tomaszowski	5,9	20,6	6,5	35,6	31,4
wieluński	7,5	23,3	9,3	30,5	29,4
wieruszowski	5,1	22,7	9,0	33,0	30,2
zduńskowolski	5,8	18,3	12,9	27,1	35,9
zgierski	5,4	20,8	8,6	28,6	36,7

W stosunku do 2004 roku zauważalna jest tendencja do spadku liczby bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, przy zwiększeniu udziału najlepiej wykształconych bezrobotnych (z wykształceniem wyższym i średnim). Zjawisko to dotyczy

wszystkich powiatów w województwie<sup>3</sup> i jest konsekwencją zmiany modelu kształcenia (wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym) oraz uwarunkowaniami demograficznymi.

#### Charakterystyka bezrobotnych w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Udział w bezrobotnych ogółem [%]			
	Bezrobotnych kobiet	Długotrwale bezrobotnych	Pos. prawo do zasiłku	Zwolnionych z przyczyn z.p.
bełchatowski	67,5	46,6	13,0	1,9
brzeziński	48,0	46,0	16,0	2,2
kutnowski	59,6	46,1	22,5	4,4
łaski	50,8	46,1	10,4	0,8
łęczycki	51,4	53,6	13,2	6,5
łowicki	46,1	45,9	11,9	4,0
łódzki grodzki	52,5	41,5	14,3	2,3
łódzki wschodni	46,9	54,9	30,1	5,8
opoczyński	53,4	42,0	12,9	2,0
pabianicki	49,7	39,2	13,4	5,4
pajęczański	56,1	47,5	15,0	0,1
piotrkowski	53,6	49,4	11,4	5,2
piotrkowski grodzki	56,1	41,7	17,0	1,2
poddębicki	45,2	45,6	9,4	1,0
radomszczański	57,8	57,8	14,0	1,7
rawski	44,8	42,3	12,0	1,3
sieradzki	52,5	50,7	12,0	5,9
skierniewicki	53,9	39,2	25,7	3,1
skierniewicki grodzki	58,6	36,8	19,4	7,3
tomaszowski	49,0	41,3	7,4	2,0
wieluński	54,5	43,2	11,5	0,3
wieruszowski	60,6	46,3	13,3	1,1
zduńskowolski	51,6	49,5	14,3	1,2
zgierski	49,6	46,1	16,0	2,4

#### Podsumowując:

- Największy odsetek bezrobotnych kobiet (ok. 60% i powyżej) zanotowano na koniec 2007 roku w powiatach: bełchatowskim, wieruszowskim i kutnowskim, natomiast najmniejszy (mniej niż 46%) w rawskim, poddębickim i brzezińskim, co nie odbiega wiele od sytuacji z 2004 roku.
- Największy odsetek długotrwale bezrobotnych (powyżej 50%) występuje w powiatach: radomszczańskim, łódzkim wschodnim, łęczyckim i sieradzkim, natomiast najmniejszy (poniżej 40%) w powiatach: skierniewickim i pabianickim oraz w Skierniewicach.

<sup>3</sup> Z wyjątkiem powiatu brzezińskiego w którym liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym zmniejszyła się w latach 2004-2007 o 0,2%.

- Największy udział bezrobotnych z prawem do zasiłku (powyżej 20%) jest w powiatach: opoczyńskim, tomaszowskim i zgierskim, najmniejszy zaś (poniżej 10%) w łęczyckim i sieradzkim.
- Największy odsetek bezrobotnych zwolnionych z przyczyn leżących po stronie zakłady pracy (powyżej 6%) notuje się w powiecie kutnowskim i w Łodzi, najmniejszy natomiast (poniżej 1%) w powiatach: pajęczańskim, łowickim i brzezińskim.

### 3.3. Liczba i struktura pracujących w województwie łódzkim w 2007 roku

Liczba pracujących, wyrażona wskaźnikiem pracujących, w 2004 roku w województwie łódzkim kształtowała się w sposób następujący:

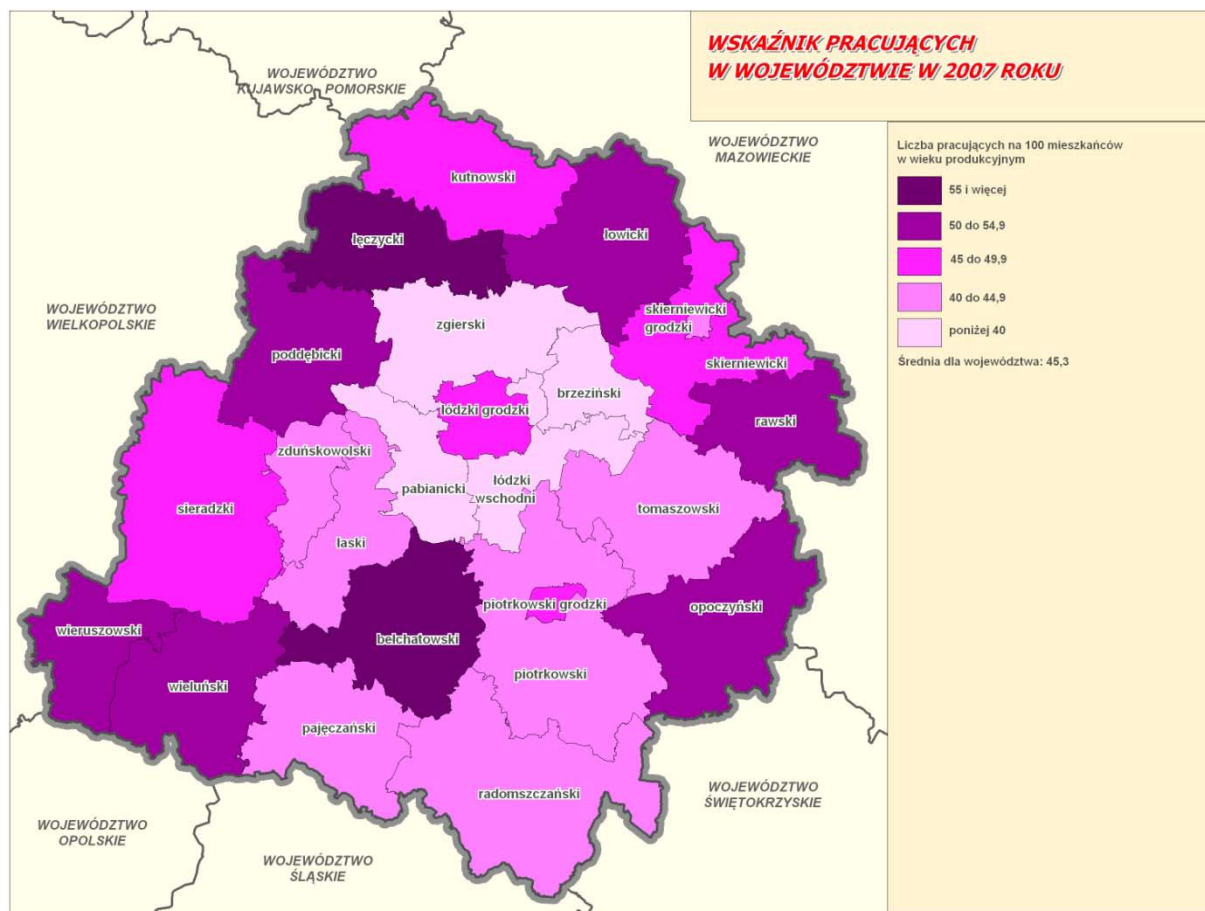
Liczba pracujących w tysiącach i wielkość wskaźnika pracujących

Powiat	Liczba prac.	Wsk. prac.	Powiat	Liczba prac.	Wsk. prac.
bełchatowski	42,4	55,6	piotrkowski grodzki	25,2	48,9
brzeziński	7,8	39,7	poddębicki	13,3	51,4
kutnowski	30,3	45,9	radomszczański	31,3	42,6
łaski	13,6	42,3	rawski	15,8	51,3
łęczycki	17,9	55,0	sieradzki	36,9	49,3
łowicki	26,0	51,0	skierniewicki	10,3	46,3
łódzki grodzki	221,7	45,0	skierniewicki grodzki	13,6	41,6
łódzki wschodni	15,0	35,4	tomaszowski	31,3	41,0
opoczyński	25,0	52,0	wieluński	26,2	54,0
pabianicki	28,1	36,6	wieruszowski	14,0	53,1
pajęczański	14,0	43,0	zduńskowolski	19,0	44,0
piotrkowski	24,4	44,4	zgierski	36,4	37,8

Wartość najniższa: 35,4 – łódzki wschodni, najwyższa: 55,6 – bełchatowski  
Województwo: 45,3

Porównanie do 2004 roku wykazuje odwrócenie trendu spadku liczby pracujących. W stosunku do 2004 roku liczba pracujących wzrosła w niemal wszystkich powiatach. Wyjątki stanowią powiaty poddębicki i sieradzki, gdzie liczba pracujących jak i wskaźnik pracujących uległy zmniejszeniu. Przestrzenne zróżnicowanie zjawiska nie uległo zasadniczym zmianom, tj. najmniejsze wartości (poniżej 40) wskaźnik osiąga w powiatach Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, najwyższe natomiast (powyżej 50) w powiatach o rolniczym charakterze i w powiecie bełchatowskim. Znamienna jest zmiana lokaty Łodzi, która awansowała z grupy powiatów o najniższej wartości wskaźnika do grupy powiatów o średniej wartości wskaźnika.

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



W strukturze zatrudnienia w sektorach gospodarki narodowej zmiany idą w kierunku wzrostu liczby pracujących w sektorze usług rynkowych i przemysłu kosztem rolnictwa i usług nierynkowych.

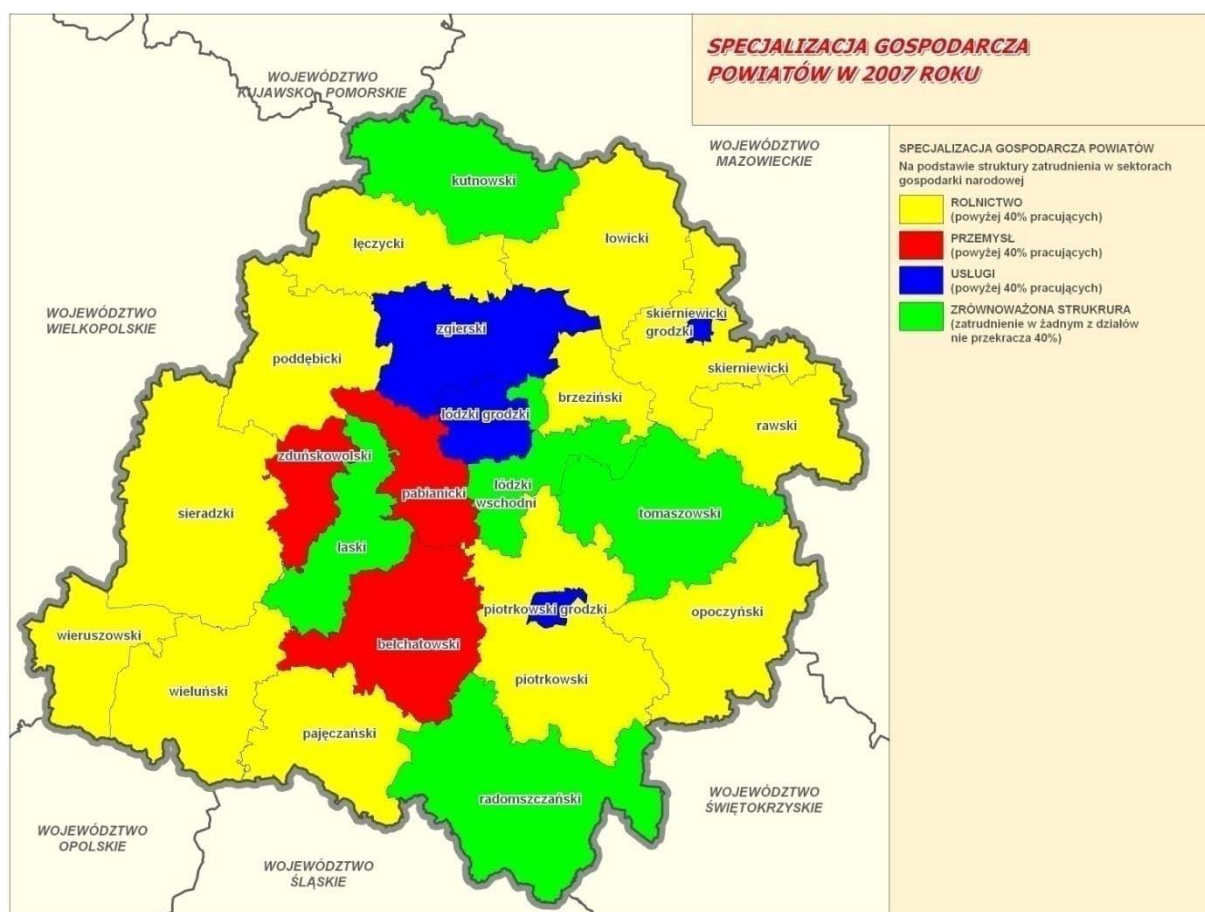
Struktura zatrudnienia w sektorach gospodarki narodowej w 2004 roku

Powiat	Pracujący w gospodarce narodowej w %			
	Rolnictwo	Przemysł	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
bełchatowski	16,1	53,7	24,3	20,0
brzeziński	48,4	18,7	12,8	20,1
kutnowski	32,5	31,6	19,3	16,6
łaski	39,7	30,4	11,4	18,5
łęczycki	63,2	10,6	10,8	15,3
łowicki	55,7	18,8	11,3	14,2
łódzki grodzki	0,9	29,1	42,4	27,6
łódzki wschodni	30,9	30,2	23,2	15,7
opoczyński	50,2	24,1	11,8	13,9
pabianicki	13,3	49,0	19,0	18,7
pajęczański	54,3	22,6	7,6	15,5
piotrkowski	60,3	13,9	14,8	11,0
piotrkowski grodzki	1,9	38,4	32,7	27,0

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie

poddębicki	64,9	14,0	7,4	13,7
radomszczański	39,3	25,9	16,9	17,9
rawski	55,0	19,1	11,7	14,2
sieradzki	48,5	19,2	12,5	19,8
skierniewicki	77,9	8,5	4,9	8,8
skierniewicki grodzki	3,4	38,6	32,8	25,2
tomaszowski	31,9	29,8	20,2	18,2
wieluński	44,7	29,0	12,6	13,7
wieruszowski	41,1	37,9	7,8	13,1
zduńskowolski	16,1	42,4	24,0	17,6
zgierski	20,7	38,5	22,0	18,8
woj. łódzkie	25,9	29,8	24,3	20,0

W porównaniu z rokiem 2004 zmieniła się specjalizacja gospodarcza trzech powiatów. Powiat zduńskowolski zmienił kategorię z usługowego na przemysłowy, natomiast powiaty łaski i radomszczański z powiatów rolniczych zmieniły kategorię na powiaty o zróżnicowanej strukturze zatrudnienia.





## 4. Przemiany na rynku pracy w latach 2004 – 2007

### 4.1. Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004 – 2007 na tle kraju

Od 2004 do 2007 roku pogłębieniu uległ spadkowy trend liczby bezrobotnych i wskaźnika bezrobocia. O ile w poprzednim opracowaniu, obejmującym lata 2002 – 2004, dopiero wyhamowano wzrost bezrobocia i zaczęła rysować się korzystna tendencja spadkowa, o tyle w okresie 2004 – 2007 spadek bezrobocia uległ znacznemu nasileniu. Geograficzne zróżnicowanie tego nasilenia przedstawia poniższa tabela:

Zmiana stopy bezrobocia rejestrowanego w województwach w latach 2004 – 2007 w Polsce

Województwo	Stopa bezr. Δ 2004-2002	Województwo	Stopa bezr. Δ 2004-2002
dolnośląskie	-11,0	podkarpackie	-4,9
kujawsko-pomorskie	-8,7	podlaskie	-5,7
lubelskie	-4,8	pomorskie	-10,7
lubuskie	-11,6	śląskie	-7,7
łódzkie	-8,3	świętokrzyskie	-7,1
małopolskie	-6,3	warmińsko-mazurskie	-10,5
mazowieckie	-5,7	wielkopolskie	-8,1
opolskie	-8,1	zachodniopomorskie	-11,1

Najmniejszy spadek: -4,8 – lubelskie, największy: -11,6 – lubuskie

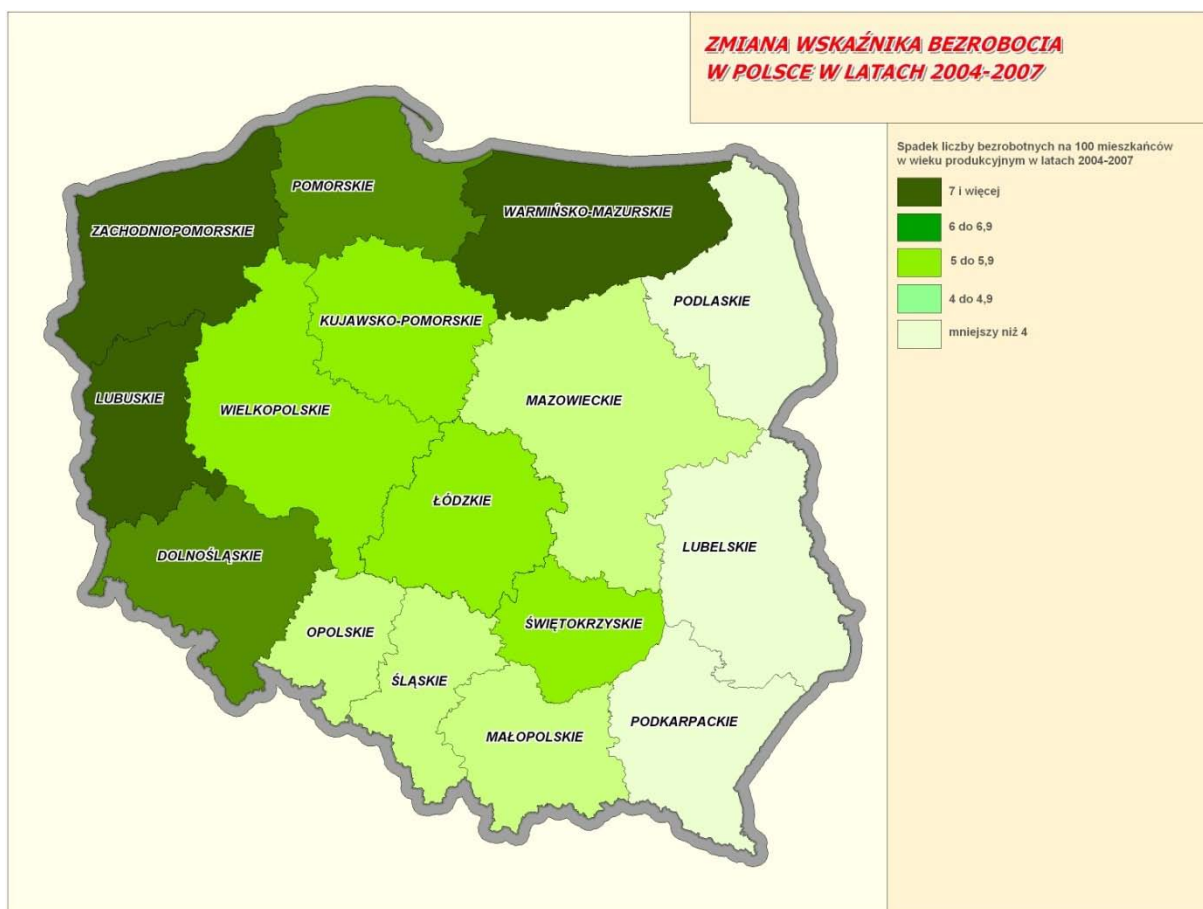
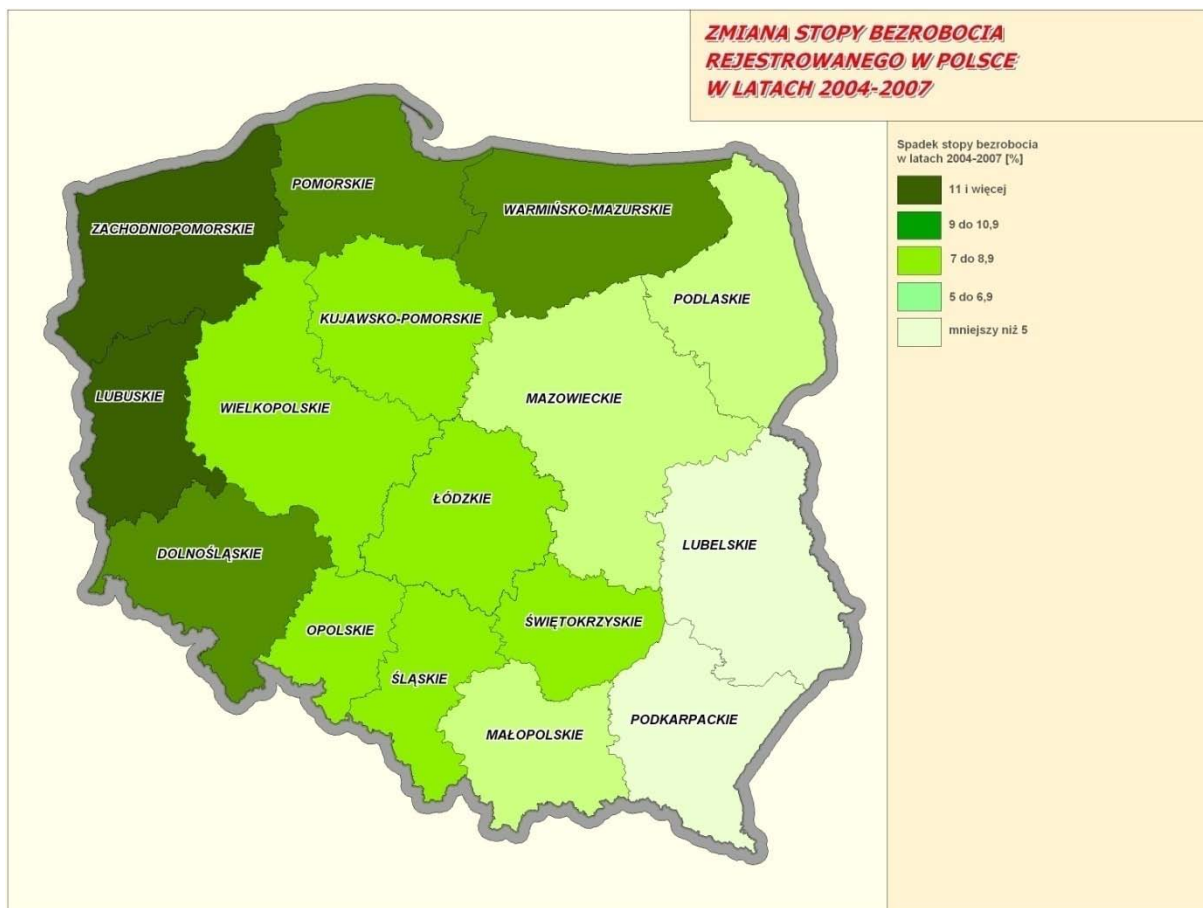
Spadek liczby bezrobotnych w tysiącach i wskaźnika bezrobocia w latach 2004 – 2007 w Polsce

Województwo	Liczba bezr. Δ 2004 - 2002	Wsk. bezr. Δ 2004 - 2002	Województwo	Liczba bezr. Δ 2004 - 2002	Wsk. bezr. Δ 2004 - 2002
dolnośląskie	-129,7	-6,9	podkarpackie	-43,9	-3,7
kujawsko-pomorskie	-76,3	-5,9	podlaskie	-27,3	-3,8
lubelskie	-46,6	-3,6	pomorskie	-92,8	-6,7
lubuskie	-47,1	-7,3	śląskie	-143,7	-4,7
łódzkie	-95,1	-5,8	świętokrzyskie	-43,0	-5,5
małopolskie	-81,0	-4,1	warmińsko-mazurskie	-63,4	-7,2
mazowieckie	-133,0	-4,2	wielkopolskie	-119,4	-5,6
opolskie	-31,2	-4,7	zachodniopomorskie	-79,5	-7,3

Najmniejszy spadek: -3,6 – lubelskie, największy: -7,3 – lubuskie, zachodniopomorskie  
Średni spadek dla Polski: -5,3

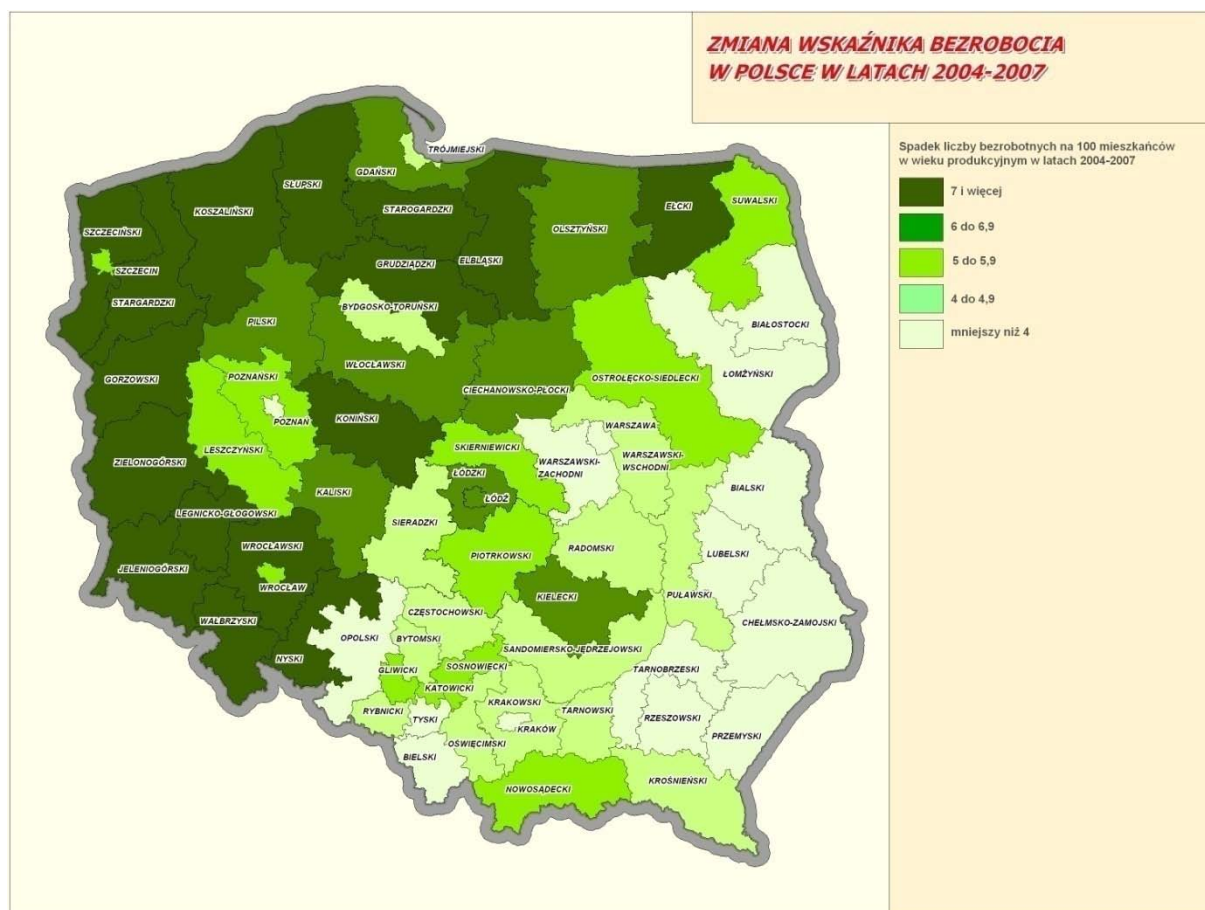
Najsilniejszy spadek bezrobocia zanotowany został na obszarach dotkniętych najwyższą stopą bezrobocia (Polska północna i zachodnia) natomiast najslabiej bezrobocie spadło wcale nie na terenach o najmniejszym bezrobociu, lecz w Polsce wschodniej.

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



W ujęciu podregionalnym wyraźnie uwidocznił się spadek bezrobocia w rejonach Polski północnej i północno-zachodniej; największe spadki zanotowano w podregionach: słupskim (-9,13), koszalińskim (-8,19) i elbląskim (-7,99). Podregiony województwa łódzkiego zanotowały dość dobre pozycje. Łódź pod względem spadku wskaźnika bezrobocia uplasowała się na 20 miejscu ze spadkiem wynoszącym -6,29, mniejsze spadki zanotowano w podregionach: łódzkim (25 lokata, spadek o -6,12), skierniewickim i piotrkowskim (27 i 28 lokata, spadek o -5,63) oraz sieradzkim (40 lokata, spadek -4,84). Najmniejsze spadki w skali kraju zanotowały miasta o niskim poziomie bezrobocia takie jak Kraków (-2,48), Warszawa (-2,95) i Poznań (-3,13) ale również podregiony o niekorzystnej sytuacji na rynku pracy takie jak: przemyski (-2,88), rzeszowski (-2,99) czy białski (-3,00).

Dość wyrównany spadek bezrobocia w podregionach województwa łódzkiego należy traktować jako korzystne zjawisko, gdyż świadczy to o ogólnie dobrej kondycji rynku pracy całego regionu.

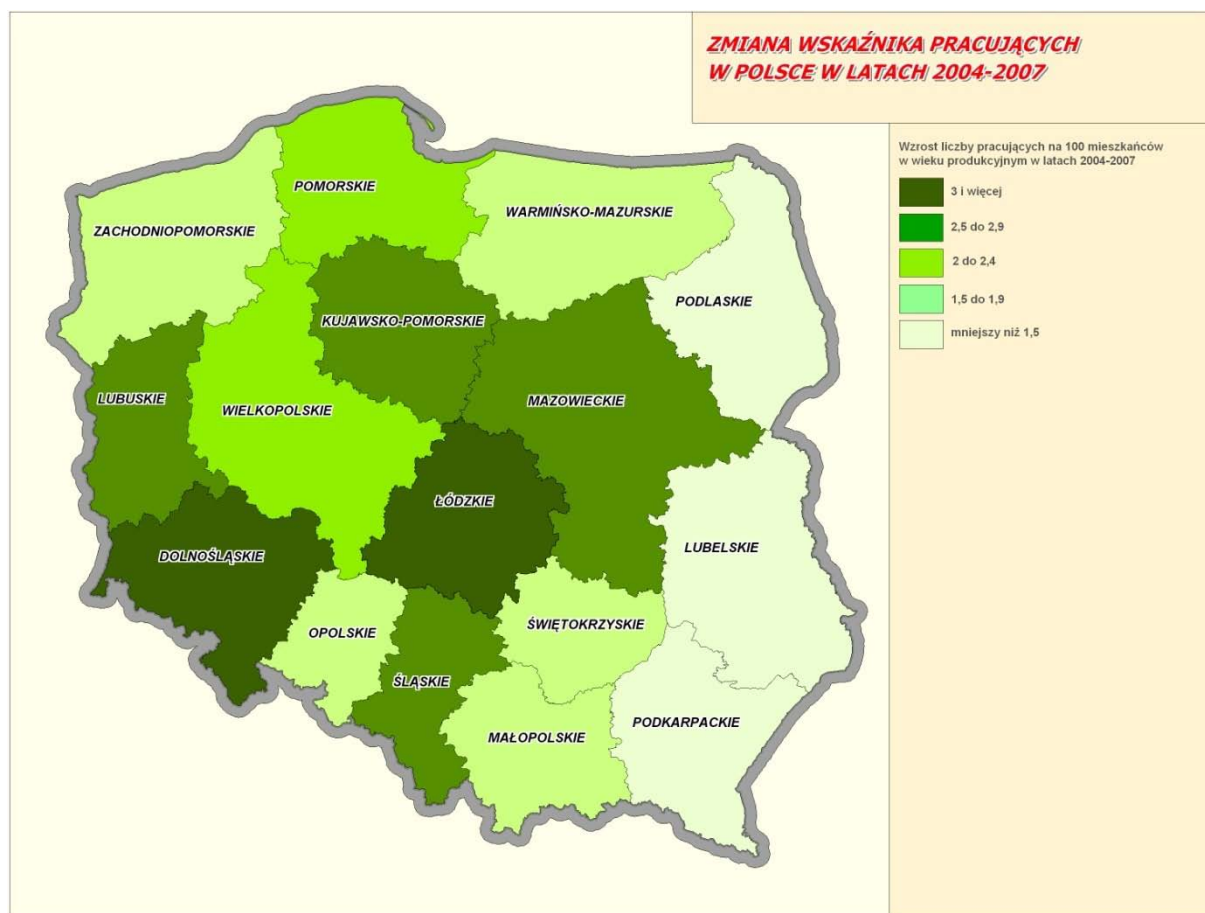


Spadającej liczbie bezrobotnych towarzyszy wzrost liczby pracujących, przekładający się na wzrost wskaźnika pracujących.

Zmiana liczby pracujących w tysiącach i wskaźnika pracujących w latach 2004 – 2007 w Polsce

Województwo	Liczba prac. $\Delta$ 2007 - 2004	Wsk. prac. $\Delta$ 2007 - 2004	Województwo	Liczba prac. $\Delta$ 2007 - 2004	Wsk. prac. $\Delta$ 2007 - 2004
dolnośląskie	37,5	3,6	podkarpackie	14,8	1,2
kujawsko-pomorskie	19,0	2,6	podlaskie	12,3	1,4
lubelskie	8,2	0,9	pomorskie	17,7	2,4
lubuskie	7,6	2,9	śląskie	35,3	2,6
łódzkie	24,5	3,6	świętokrzyskie	7,9	1,7
małopolskie	26,5	1,7	warmińsko-mazurskie	9,4	1,9
mazowieckie	62,3	2,9	wielkopolskie	36,5	2,2
opolskie	5,1	1,6	zachodniopomorskie	9,6	1,8

Największy wzrost: 3,6 – dolnośląskie, łódzkie, najmniejszy wzrost: 0,9 – lubelskie

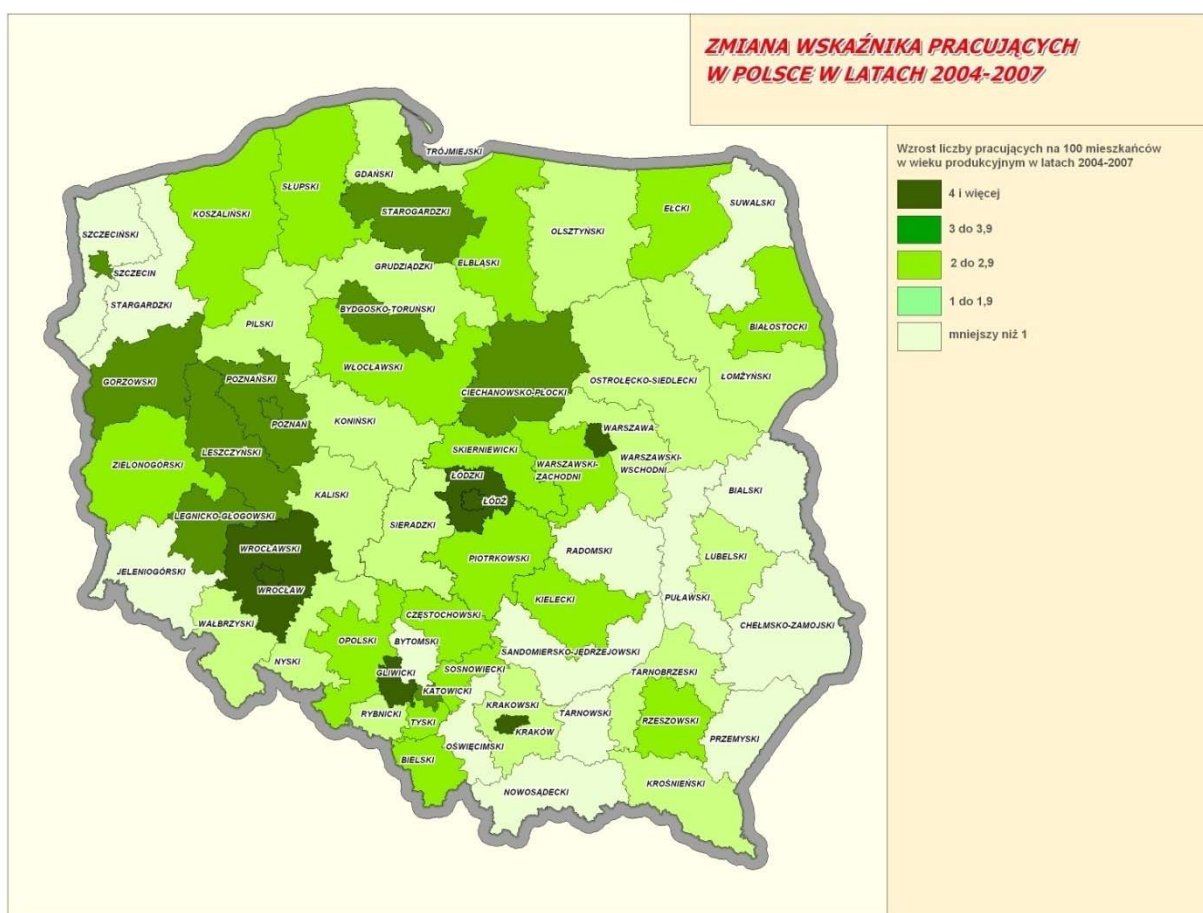


Liczba pracujących odniesiona do ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004 – 2007 najszybciej rosła w województwach dolnośląskim i łódzkim. Jest to olbrzymi sukces województwa łódzkiego, które wraz z dolnośląskim okazało się najlepsze w kraju. Stosunkowo słaby rezultat osiągnęły województwa wschodniej Polski.

Analiza sytuacji w podregionach wyjaśnia bardzo dobrą lokatę województw łódzkiego i dolnośląskiego. Za tak dużą poprawę sytuacji odpowiedzialne były stolice tych województw,



będące zarazem największymi regionalnymi rynkami pracy. Podregionem w którym w skali kraju najmocniej wzrósł wskaźnik pracujących w latach 2004 - 2007 był Wrocław (ze wzrostem na poziomie 7,1) na drugim miejscu uplasowała się Łódź (ze wzrostem na poziomie 6,6) na kolejnych miejscach znalazły się: podregion wrocławski (5,8), Warszawa (5,5), Kraków (5,4), podregion gliwicki (4,0) oraz łódzki (3,9). Pozostałe podregiony województwa łódzkiego zanotowały już znacznie mniejsze wzrosty: piotrkowski (30 lokata, wzrost o 2,2), skierniewicki (41 lokata, wzrost o 1,5) oraz sieradzki (46 lokata, wzrost o 1,3). Bardzo trudna sytuacja panuje natomiast w podregionach: tarnowskim, sandomiersko-jędrzejowskim oraz przemyskim, gdzie wzrost wskaźnika był niewiele wyższy od zera, oraz w podregionie białskim, gdzie wskaźnik pracujących obniżył się o 0,2 punktu.



#### 4.2. Zmiana wielkości i struktury bezrobocia w województwie łódzkim w latach 2004 - 2007

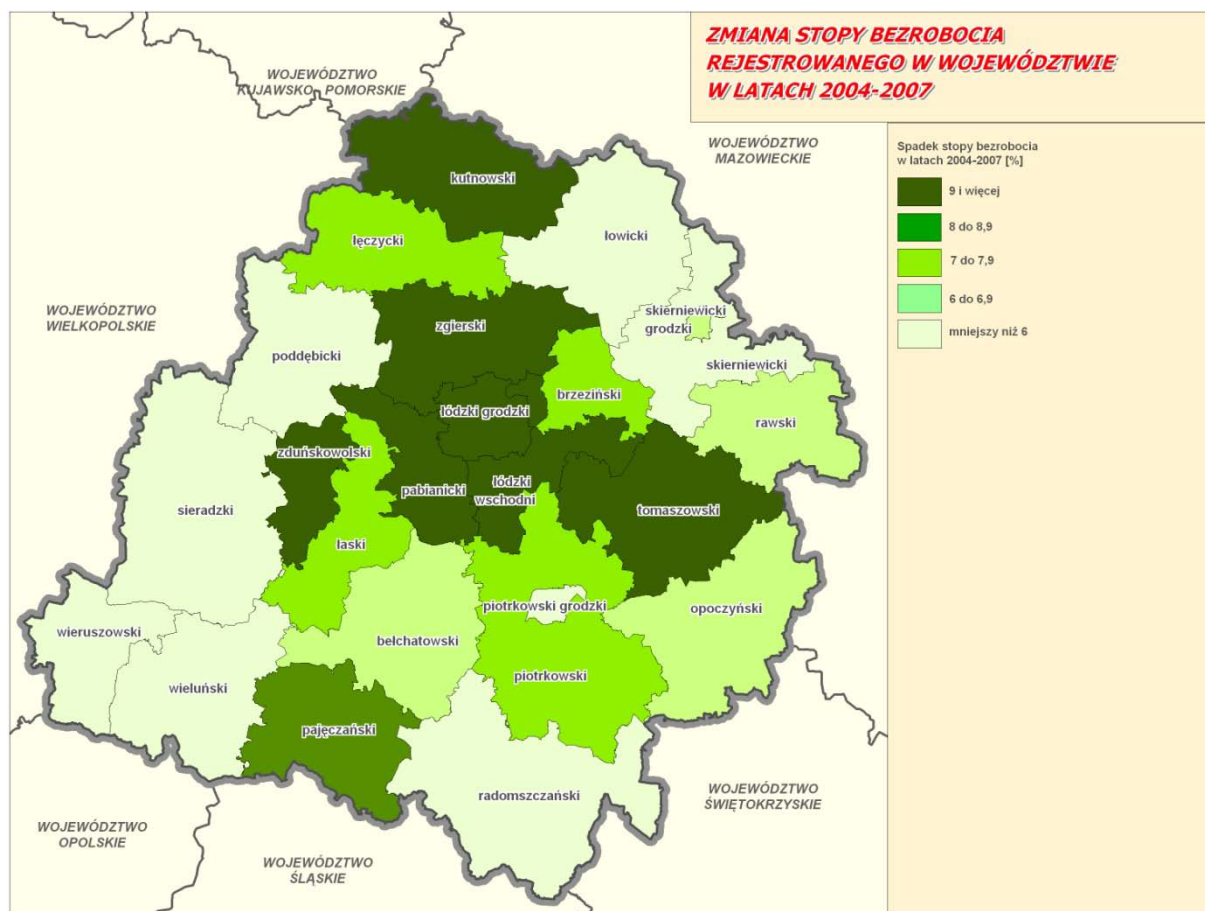
Stopa bezrobocia w badanym okresie spadła we wszystkich powiatach województwa łódzkiego, najbardziej na obszarze Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego oraz w powiatach

z rozwiniętym sektorem przemysłowym. Najmniejszy spadek bezrobocia zanotowano w zachodniej części województwa.

Zmiana stopy bezrobocia w latach 2004 – 2007 w województwie łódzkim

Powiat	Stopa bezrobocia $\Delta$ 2004 – 2007	Powiat	Stopa bezrobocia $\Delta$ 2004 - 2007
bełchatowski	-7,0	piotrkowski grodzki	-5,9
brzeziński	-7,7	poddębicki	-5,0
kutnowski	-10,1	radomszczański	-5,8
łaski	-7,7	rawski	-6,6
łęczycki	-7,6	sieradzki	-5,0
łowicki	-6,0	skierniewicki	-6,0
łódzki grodzki	-9,9	skierniewicki grodzki	-6,2
łódzki wschodni	-9,3	tomaszowski	-9,6
opoczyński	-6,9	wieluński	-5,5
pabianicki	-9,9	wieruszowski	-4,5
pajęczański	-8,3	zduńskowolski	-9,6
piotrkowski	-7,4	zgierski	-10,5

Największy spadek: -10,5 – zgierski, najmniejszy spadek: -4,5 – wieruszowski  
Województwo: -8,3





W badanym okresie liczba bezrobotnych ogółem i wskaźnik bezrobocia obniżyły się we wszystkich powiatach. Relatywnie największe spadki bezrobocia (większe niż 6,5 punktu) zostały zanotowane w przemysłowych powiatach województwa, natomiast najmniejsze w zachodniej części województwa oraz w Piotrkowie Trybunalskim i Skierniewicach.

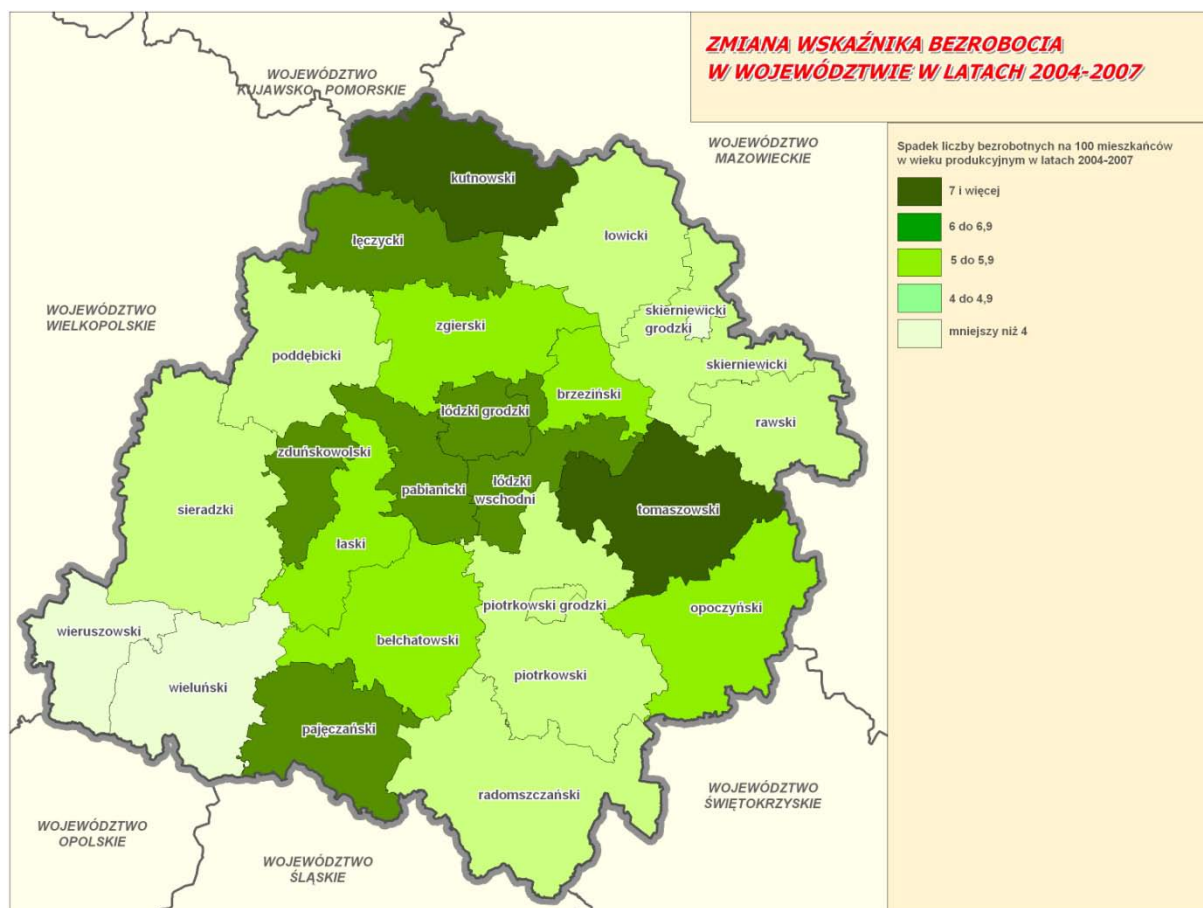
W poprzedniej części opracowania, poświęconej okresowi od 2002 do 2004, za istotną słabość wojewódzkiego rynku pracy uznano Łódź, która stanowi skupisko ok. 1/3 bezrobotnych województwa. Wysoki poziom bezrobocia w stolicy województwa był ewenementem na skalę krajową – żadne inne z największych polskich miast nie miało porównywalnie wysokiej stopy bezrobocia. Co więcej, Łódź była wtedy miastem wojewódzkim o najwyższej stopie bezrobocia. W przeciągu lat 2004-2007 sytuacja uległa diametralnej różnicy i Łódź stała się miastem, które osiągnęło jeden z lepszych rezultatów w walce z bezrobociem znacząco poprawiając swoją pozycję wśród ośrodków wojewódzkich.

Zmiana liczby bezrobotnych w osobach i wskaźnika bezrobocia w latach 2004 – 2007 w województwie łódzkim

Powiat	Liczba bezr. Δ 2004 – 2007	Wsk. bezr.	Powiat	Liczba bezr. Δ 2004 – 2007	Wsk. bezr.
bełchatowski	-4 210	-5,9	piotrkowski grodzki	-2 231	-4,1
brzeziński	-998	-5,2	poddębicki	-1 115	-4,3
kutnowski	-5 341	-7,8	radomszczański	-3 632	-5,0
łaski	-1 703	-5,4	rawski	-1 476	-4,9
łęczycki	-2 078	-6,4	sieradzki	-3 117	-4,2
łowicki	-2 204	-4,4	skierniewicki	-876	-4,1
łódzki grodzki	-33 065	-6,3	skierniewicki grodzki	-1 235	-3,8
łódzki wschodni	-2 460	-6,3	tomaszowski	-5 676	-7,5
opoczyński	-2 626	-5,8	wieluński	-1 843	-3,9
pabianicki	-5 090	-6,6	wieruszowski	-849	-3,3
pajęczański	-1 932	-6,1	zduńskowolski	-2 861	-6,7
piotrkowski	-2 517	-4,8	zgierski	-5 998	-5,9

Największy spadek: -7,8 – kutnowski, najmniejszy spadek: -3,3 – wieruszowski

Województwo: -5,8



Trendy w zmianach struktury wykształcenia bezrobotnych, w porównaniu z poprzednio analizowanym okresem, nie uległy zmianie. Systematycznie przybywa bezrobotnych najlepiej wykształconych – najszybciej w miastach, najsilniej zurbanizowanych powiatach, czy też powiatach otaczających silne ośrodki miejskie. Podobny rosnący trend dotyczy bezrobotnych z wykształceniem ogólnokształcącym, z tym że przestrzenne zróżnicowanie jest tu inne, gdyż najszybszy przyrost notuje się w powiatach średnich i małych. Wszystkie powiaty kontynuują także trend spadkowy odsetka bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, jednak przestrzenny rozkład tego zjawiska nie wykazuje żadnych cech charakterystycznych.

Konkludując, można stwierdzić, że stopniowej poprawie ulega poziom wykształcenia bezrobotnych, a przez to wolne zasoby pracy charakteryzują się wyższą jakością. Jest to zjawisko ze wszech miar korzystne, jednak niewiele mówiące na temat skali dostosowania wykształcenia i predyspozycji bezrobotnych do aktualnych potrzeb rynku pracy.

Zmiany struktury wykształcenia bezrobotnych w latach 2004-2007 w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Bezrobotni z wykształceniem w % $\Delta$ 2004 – 2007				
	Wyższym	Policealnym, śr. zawod.	Ogólnokszt.	Zasadniczym zawodowym	Podstawow. i brak wyk.
bełchatowski	3,0	2,1	2,4	-5,5	-2,0
brzeziński	-0,1	-0,1	2,9	-3,7	1,1
kutnowski	1,4	-2,9	2,6	-3,0	2,0
łaski	1,7	0,2	1,6	-3,1	-0,3
łęczycki	1,1	-4,9	2,9	-2,6	3,5
łowicki	1,0	-1,9	1,7	-2,8	2,0
łódzki grodzki	2,7	0,0	0,5	-4,0	0,8
łódzki wschodni	1,4	-0,8	1,2	-1,6	-0,2
opoczyński	1,7	-1,5	3,0	-4,4	1,2
pabianicki	2,6	-0,7	2,4	-5,1	0,8
pajęczański	2,0	1,9	2,2	-2,8	-3,4
piotrkowski	2,2	-1,8	3,0	-4,8	1,3
piotrkowski grodzki	1,0	-0,9	1,3	-2,1	0,8
poddębicki	1,0	1,4	0,1	-4,6	2,1
radomszczański	1,2	0,0	1,9	-3,5	0,4
rawski	1,8	2,2	2,2	-5,6	-0,6
sieradzki	1,7	0,0	2,4	-3,8	-0,2
skierniewicki	3,3	1,9	2,6	-9,3	1,6
skierniewicki grodzki	0,3	-0,9	2,3	-2,2	0,5
tomaszowski	2,0	-0,8	0,6	-3,5	1,6
wieluński	2,0	-0,7	0,9	-4,9	2,7
wieruszowski	0,7	-3,2	2,4	-1,1	1,3
zduńskowolski	1,9	-1,3	2,4	-3,2	0,1
zgierski	1,1	-0,2	1,8	-2,4	-0,2

Beneficjentami spadającego bezrobocia w województwie łódzkim byli w większości mężczyźni. Jedynie w powiecie rawskim odsetek bezrobotnych kobiet w latach 2004-2007 zmniejszył się. W najwyższym stopniu bezrobocie kobiet zwiększyło się w przemysłowych powiatach, gdzie odsetek bezrobotnych kobiet i tak jest najwyższy.

Utrwaleniu uległa korzystna tendencja do spadku odsetka długotrwale bezrobotnych. Spadek nastąpił w niemal wszystkich powiatach województwa, z wyjątkiem powiatu zduńskowolskiego. Najszybciej odsetek długotrwale bezrobotnych spadł w regionach o najsilniejszym bezrobociu i o charakterze rolniczym (powiaty: opoczyński, tomaszowski, skierniewicki)

Odwróceniu natomiast uległ niekorzystny trend spadku osób posiadających prawo do zasiłku. W okresie od 2004 do 2007 roku pogorszenie sytuacji nastąpiło jedynie w powiatach: zduńskowolskim, brzezińskim, łódzkim wschodnim, Łodzi i pabianickim.

Korzystna tendencja spadku odsetka bezrobotnych zwolnionych z przyczyn zakładu pracy została utrzymana w większości powiatów. Wzrost tego rodzaju bezrobotnych nastąpił

w powiatach: poddębickim, bełchatowskim, łaskim, opoczyńskim, wieluńskim, kutnowskim, zduńskowolskim i pajęczańskim.

Inne zmiany struktury bezrobotnych w latach 2004 - 2007 w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Udział w bezrobotnych ogółem [%] Δ 2004 – 2007			
	Bezrobotnych kobiet	Długotrwale bezrobotnych	Pos. prawo do zasiłku	Zwolnionych z przyczyn z.p.
bełchatowski	9,4	-8,2	3,7	2,4
brzeziński	1,6	-12,3	-4,3	-0,9
kutnowski	7,4	-9,0	4,2	0,1
łaski	4,8	-8,3	3,9	1,0
łęczycki	2,9	-7,8	0,9	-0,9
łowicki	0,8	-4,8	2,9	-0,7
łódzki grodzki	3,2	-13,4	-2,4	-8,8
łódzki wschodni	0,7	-1,6	-4,2	-0,4
opoczyński	3,9	-16,4	14,3	0,4
pabianicki	2,3	-12,3	-2,3	-3,8
pajęczański	8,9	-3,5	2,4	0,0
piotrkowski	3,0	-5,8	3,8	-2,4
piotrkowski grodzki	3,3	-11,3	2,8	-2,7
poddębicki	3,7	-7,3	3,9	2,9
radomszczański	5,2	-2,7	2,7	-0,7
rawski	-0,6	-9,7	2,7	-0,4
sieradzki	5,6	-6,2	0,2	-0,1
skierniewicki	3,9	-13,4	3,9	-2,8
skierniewicki grodzki	3,8	-6,8	5,1	-2,8
tomaszowski	1,8	-15,0	4,4	-6,5
wieluński	4,9	-9,9	3,7	0,4
wieruszowski	6,8	-3,9	1,5	-0,9
zduńskowolski	4,3	4,6	-10,4	0,0
zgierski	0,3	-8,5	3,2	-2,0

#### 4.3. Zmiana liczby i struktury pracujących w województwie łódzkim w latach 2004 – 2007

W opracowaniu obejmującym lata 2002-2004 zdiagnozowano silną tendencję do spadku wskaźnika pracujących, któremu oparło się jedynie sześć powiatów. Trend ten został odwrócony, gdyż w latach 2004-2007 wskaźnik pracujących zwiększył się w niemal wszystkich powiatach. Wyjątek stanowiły powiaty: poddębicki, sieradzki i skierniewicki.

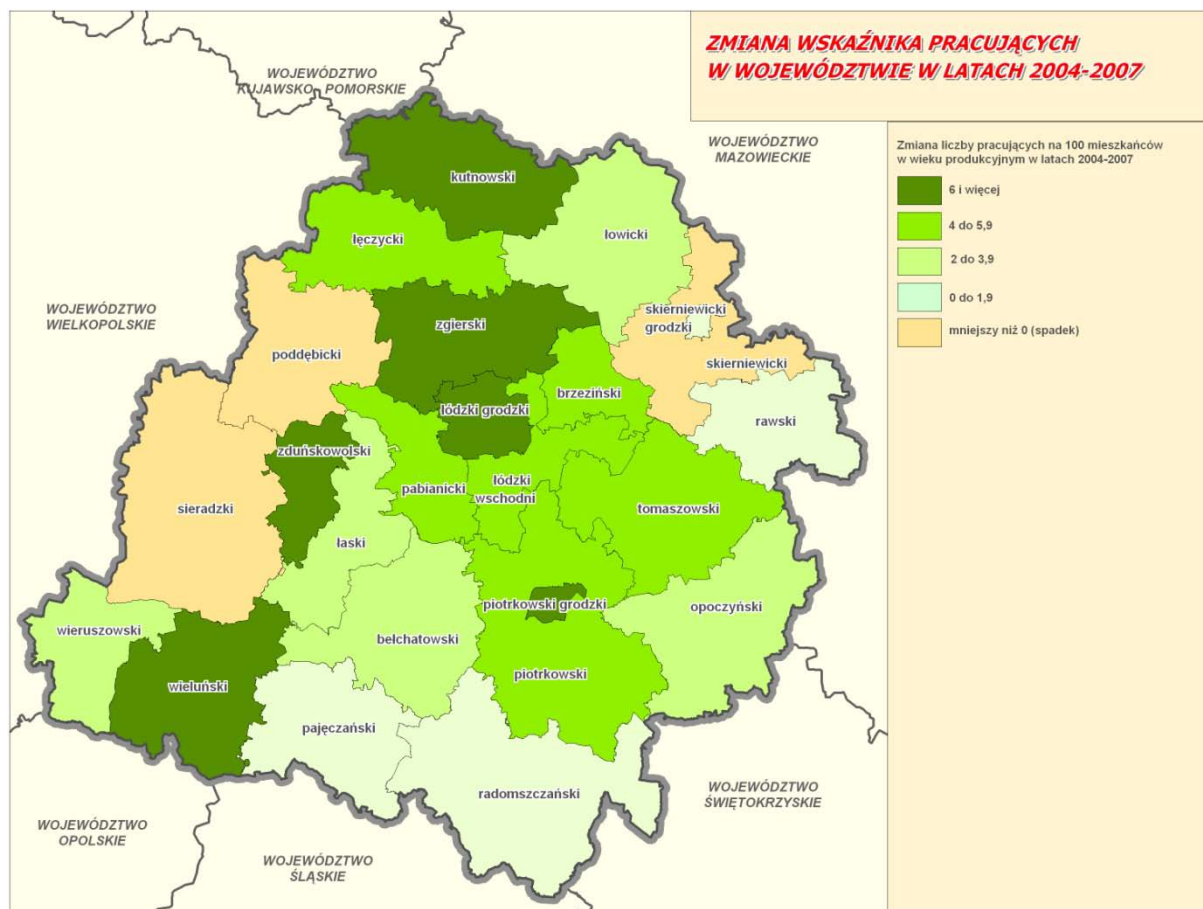
Dobrym symptomem jest najsilniejsza koncentracja tych tendencji w największych regionalnych rynkach pracy, tj. w Łodzi, powiecie zgierskim, zduńskowolskim, Piotrkowie Trybunalskim oraz powiatach: wieluńskich, kutnowskim i tomaszowskim. Optymistyczne rokowania dla powyższych powiatów może podważyć jednak fakt, że wzrost następował

na ogół z niskiego lub bardzo niskiego poziomu i w przyszłości utrzymanie podobnego tempa będzie bardzo trudne.

Zmiana liczby pracujących w osobach i wskaźnika pracujących w latach 2004 – 2007 w powiatach województwa łódzkiego

Powiat	Liczba prac. Δ 2004 – 2007	Wsk. prac. Δ 2004 – 2007	Powiat	Liczba prac. Δ 2004 – 2007	Wsk. prac. Δ 2004 – 2007
bełchatowski	2 565	1,7	piotrkowski grodzki	1 356	3,8
brzeziński	492	2,2	poddębicki	-325	-1,3
kutnowski	1 569	3,0	radomszczański	689	0,8
łaski	562	1,3	rawski	362	0,6
łęczycki	619	2,1	sieradzki	-90	-0,4
łowicki	660	1,0	skierniewicki	154	-0,2
łódzki grodzki	26 104	6,6	skierniewicki grodzki	355	0,8
łódzki wschodni	1 324	2,0	tomaszowski	2 049	2,6
opoczyński	1 259	1,7	wieluński	1 851	3,1
pabianicki	1 473	2,0	wieruszowski	618	1,9
pajęczański	414	0,7	zduńskowolski	1 775	3,9
piotrkowski	1 917	2,5	zgierski	6 831	6,4

Najwyższy wzrost: 6,6 – Łódź, najwyższy spadek: -1,3 – poddębicki



Pod względem zmiany struktury zatrudnienia zarysowały się następujące tendencje:

- Rolnictwo – udział zatrudnionych w tym sektorze zmniejszył się w niemal wszystkich powiatach województwa, co jest zjawiskiem korzystnym. Największe spadki (powyżej 3%) zanotowano w powiatach: zgierskim, piotrkowskim, wieluńskim i brzezińskim, najmniejsze (poniżej 1%) w powiecie radomszczańskim oraz w miastach i powiatach, gdzie zatrudnienie w rolnictwie i tak jest na marginalnym poziomie: pabianickim w Łodzi i w Piotrkowie Trybunalskim. Wzrost zatrudnienia w rolnictwie ujawnił się natomiast w powiatach: sieradzkim oraz poddębickim.
- Przemysł – udział zatrudnionych w sektorze przemysłowym ogółem w województwie zwiększył się. Najmocniej (powyżej 3%) zatrudnienie wzrosło w powiatach: zgierskim, wieluńskim, wieruszowskim oraz w Skierniewicach. Spadki (od najsilniejszego do najslabszego) nastąpiły w powiatach: piotrkowskim, poddębickim, Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, tomaszowskim i sieradzkim. Były to na ogół spadki powodowane zwiększaniem się udziału sektora usługowego, toteż mogą być potraktowane również jako zjawisko korzystne. Wyjątki stanowią tu powiaty: poddębicki i sieradzki, gdzie zmniejszenie się udziału zatrudnionych w sektorach przemysłowym i usługowym nastąpiło na korzyść sektora rolniczego.
- Usługi rynkowe – ogólnie udział zatrudnionych w sektorze usług w województwie zwiększył się. Najsilniejsze wzrosty (powyżej 2%) zanotowano w powiatach: piotrkowskim, tomaszowskim, w Łodzi, zgierskim oraz brzezińskim. Wyraźnie rysuje się tu tendencja do rozwoju usług rynkowych w miastach oraz powiatach będących ich naturalnym zapleczem. Spadek (od najsilniejszego do najslabszego) udziału zatrudnionych w usługach rynkowych ujawnił się w Skierniewicach oraz powiatach: wieruszowskim, skierniewickim, pajęczańskim, pabianickim, poddębickim i sieradzkim.
- Usługi nierynkowe – podobnie jak w przypadku rolnictwa, także w tym sektorze uwidoczniła się ogólna tendencja do spadku poziomu zatrudnienia. Największe spadki (2% i więcej) nastąpiły w powiatach: zgierskim, kutnowski, Łodzi oraz brzezińskim. Największe wzrosty (0,5% i więcej) nastąpiły w powiatach: pajęczańskim, poddębickim i łęczyckim.



## 5. Wahania stopy bezrobocia w kraju i województwie w kontekście zmian koniunktury gospodarczej

### 5.1. Województwo łódzkie na tle kraju w latach 2007-2009

Od 2004 roku, który przyjęto za początkowy dla niniejszego opracowania, stopa bezrobocia konsekwentnie spadała we wszystkich województwach. Tendencja taka utrzymała się do końca trzeciego kwartału 2008 roku. W Październiku 2008 zanotowano najniższą od wielu lat stopę bezrobocia dla wszystkich województw, po czym wartości tego wskaźnika zaczęły rosnąć w całym kraju.

Stopa bezrobocia w Polsce od sierpnia 2008 do września 2009

Województwa	2008					2009								
	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Polska	9,1	8,9	8,8	9,1	9,5	10,4	10,9	11,1	10,9	10,7	10,6	10,7	10,8	10,9
dolnośląskie	9,5	9,3	9,2	9,6	10,0	11,0	11,7	12,0	11,8	11,6	11,3	11,4	11,4	11,6
kujawsko-pomorskie	12,6	12,3	12,2	12,6	13,3	14,4	14,9	15,1	14,8	14,5	14,3	14,4	14,4	14,5
lubelskie	10,8	10,5	10,4	10,8	11,2	12,1	12,6	12,7	12,3	11,9	11,5	11,7	11,6	11,6
lubuskie	11,5	11,4	11,1	11,6	12,5	14,2	14,8	15,0	14,8	14,5	14,4	14,6	14,7	14,7
łódzkie	9,1	8,9	8,6	8,8	9,2	10,0	10,6	10,9	10,7	10,6	10,4	10,6	10,6	10,7
małopolskie	7,1	7	7	7,2	7,5	8,2	8,7	9,0	8,8	8,6	8,6	8,7	8,7	8,9
mazowieckie	7,4	7,2	7	7,1	7,3	7,8	8,1	8,3	8,2	8,2	8,1	8,3	8,4	8,5
opolskie	9,1	8,9	8,7	9,2	9,8	11,0	11,5	11,7	11,5	11,3	11,0	11,1	11,2	11,3
podkarpackie	12,4	12,3	12,2	12,6	13,0	14,0	14,4	14,6	14,3	14,1	14,0	14,2	14,3	14,5
podlaskie	8,9	8,8	8,7	9,1	9,7	10,8	11,2	11,3	11,1	11,0	10,9	11,1	11,3	11,4
pomorskie	8,2	8	7,8	7,9	8,4	9,4	10,0	10,4	10,2	10,1	10,0	10,0	10,1	10,5
śląskie	6,9	6,7	6,5	6,7	6,9	7,7	8,2	8,5	8,5	8,3	8,2	8,3	8,4	8,5
świętokrzyskie	13,4	13,2	12,9	13,3	13,7	14,6	14,9	14,8	14,2	13,9	13,8	13,9	13,9	14,0
warmińsko-mazurskie	15,5	15,4	15,4	15,8	16,8	18,2	18,9	19,1	18,6	18,1	17,8	18,0	18,1	18,4
wielkopolskie	5,9	5,8	5,7	5,9	6,4	7,2	7,7	8,1	8,1	7,9	7,8	7,9	8,0	8,2
zachodnio-pomorskie	12,6	12,3	12,2	12,7	13,3	14,6	15,2	15,3	14,8	14,4	14,1	14,0	14,1	14,5

Tendencja wzrostowa została wyhamowana w kwietniu 2009 roku dzięki sezonowemu wzrostowi zapotrzebowania na pracę a apogeum korekty nastąpiło w czerwcu 2009. Od lipca stopa bezrobocia ponownie zaczęła wzrastać by we wrześniu już w pięciu województwach przebić barierę najwyższych wartości stopy bezrobocia z marca. Bez wątpienia czwarty

kwartał 2009 roku upłynie pod znakiem dalszych wzrostów stopy bezrobocia we wszystkich powiatach.

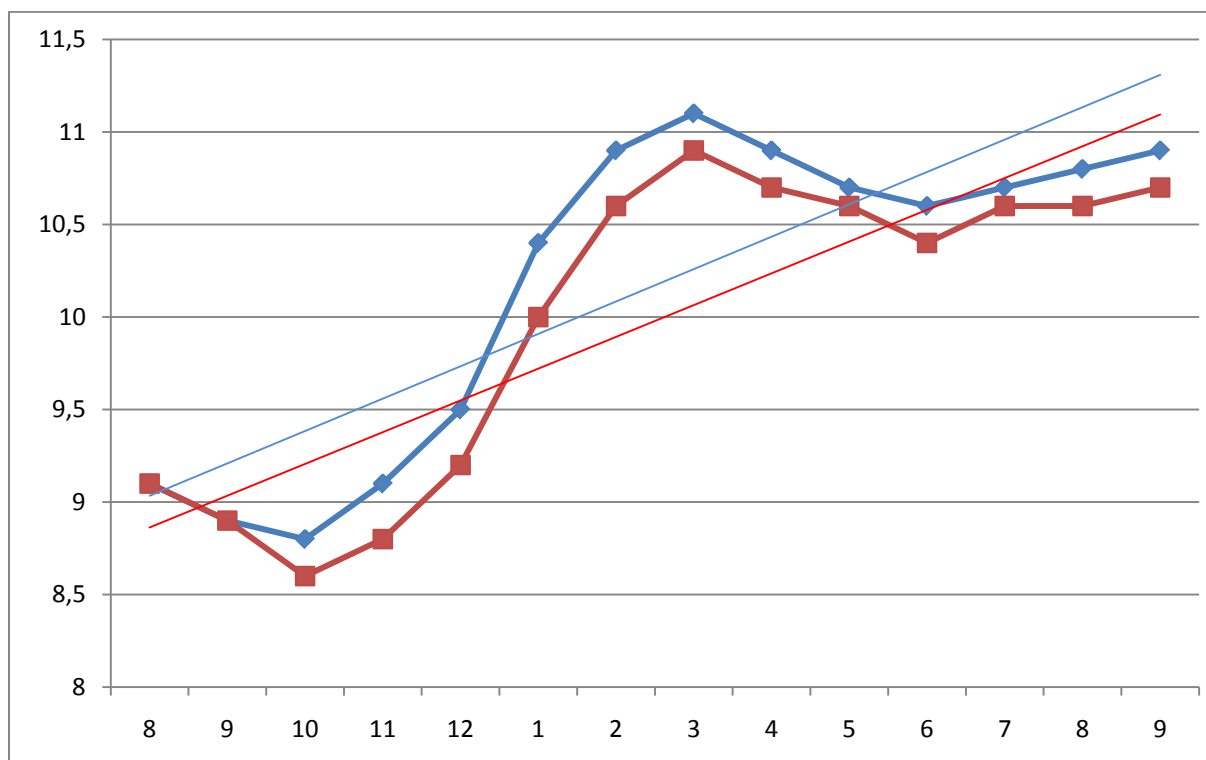
Interesujących danych dostarcza analiza łańcuchowych przyrostów absolutnych. Dowodzi ona sezonowego charakteru spadku bezrobocia między kwietniem a czerwcem 2009 roku. Korzyści z wiosennego ożywienia na rynku pracy nie zostały jeszcze zniwelowane wzrostem stopy bezrobocia w jedenastu województwach. W województwie śląskim bilans kwiecień-wrzesień wynosi zero, natomiast w województwach: mazowieckim, podlaskim, pomorskim i wielkopolskim wzrosty bezrobocia w miesiącach od lipca do września okazały się większe niż spadki w miesiącach od kwietnia do czerwca.

Łańcuchowe przyrosty absolutne stopy bezrobocia w Polsce od sierpnia 2008 do września 2009.

Województwa	2008						2009							
	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Polska	-	-0,2	-0,1	0,3	0,4	0,9	0,5	0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,1	0,1	0,1
dolnośląskie	-	-0,2	-0,1	0,4	0,4	1	0,7	0,3	-0,2	-0,2	-0,3	0,1	0	0,2
kujawsko-pomorskie	-	-0,3	-0,1	0,4	0,7	1,1	0,5	0,2	-0,3	-0,3	-0,2	0,1	0	0,1
lubelskie	-	-0,3	-0,1	0,4	0,4	0,9	0,5	0,1	-0,4	-0,4	-0,4	0,2	-0,1	0
lubuskie	-	-0,1	-0,3	0,5	0,9	1,7	0,6	0,2	-0,2	-0,3	-0,1	0,2	0,1	0
łódzkie	-	-0,2	-0,3	0,2	0,4	0,8	0,6	0,3	-0,2	-0,1	-0,2	0,2	0	0,1
małopolskie	-	-0,1	0	0,2	0,3	0,7	0,5	0,3	-0,2	-0,2	0	0,1	0	0,2
mazowieckie	-	-0,2	-0,2	0,1	0,2	0,5	0,3	0,2	-0,1	0	-0,1	0,2	0,1	0,1
opolskie	-	-0,2	-0,2	0,5	0,6	1,2	0,5	0,2	-0,2	-0,2	-0,3	0,1	0,1	0,1
podkarpackie	-	-0,1	-0,1	0,4	0,4	1	0,4	0,2	-0,3	-0,2	-0,1	0,2	0,1	0,2
podlaskie	-	-0,1	-0,1	0,4	0,6	1,1	0,4	0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,2	0,2	0,1
pomorskie	-	-0,2	-0,2	0,1	0,5	1	0,6	0,4	-0,2	-0,1	-0,1	0	0,1	0,4
śląskie	-	-0,2	-0,2	0,2	0,2	0,8	0,5	0,3	0	-0,2	-0,1	0,1	0,1	0,1
świętokrzyskie	-	-0,2	-0,3	0,4	0,4	0,9	0,3	-0,1	-0,6	-0,3	-0,1	0,1	0	0,1
warmińsko-mazurskie	-	-0,1	0	0,4	1	1,4	0,7	0,2	-0,5	-0,5	-0,3	0,2	0,1	0,3
wielkopolskie	-	-0,1	-0,1	0,2	0,5	0,8	0,5	0,4	0	-0,2	-0,1	0,1	0,1	0,2
zachodnio-pomorskie	-	-0,3	-0,1	0,5	0,6	1,3	0,6	0,1	-0,5	-0,4	-0,3	-0,1	0,1	0,4

Niekorzystne tendencje na rynku pracy dobrze widoczne są na wykresie, gdzie niebieską linią zaznaczone są wielkości stopy bezrobocia dla Polski od sierpnia 2008 do września 2009 a czerwoną linią wartości stopy bezrobocia dla województwa łódzkiego (dla tego samego okresu). Cieńszymi liniami o korespondujących kolorach zaznaczono trendy liniowe stopy

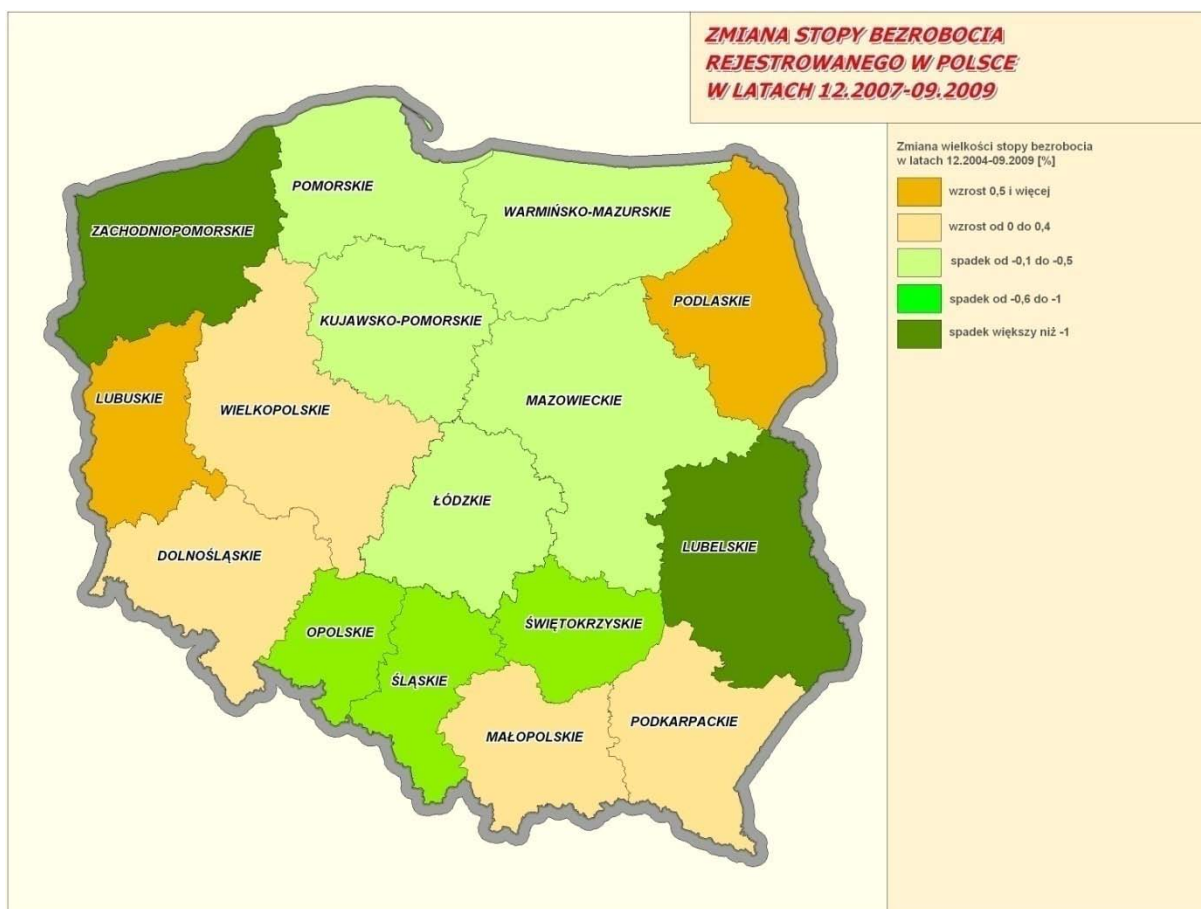
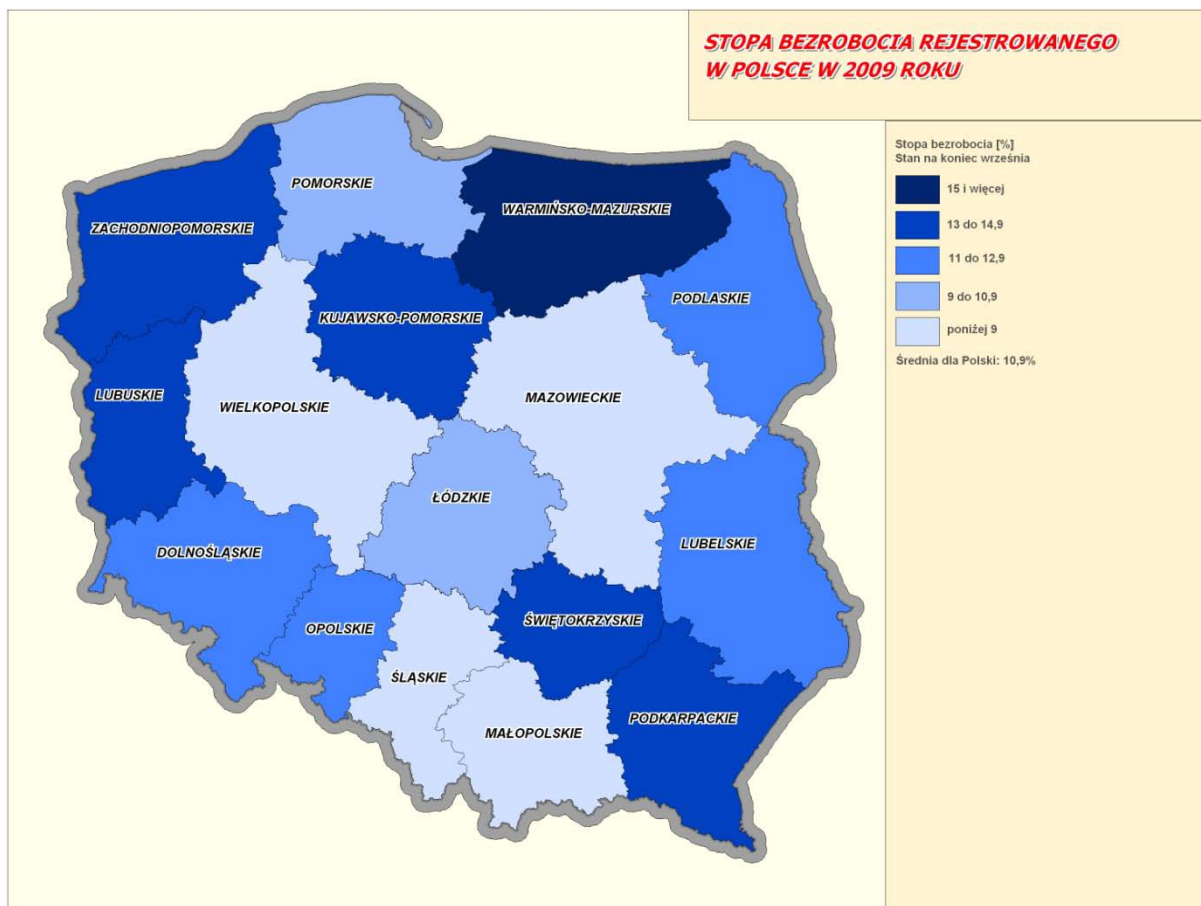
bezrobocia. Są one niemalże równoległe co oznacza, że rynek pracy województwa łódzkiego jest zbliżony do rynku krajowego pod względem wahań stopy bezrobocia.



W kontekście najaktualniejszej sytuacji na rynku pracy województwo łódzkie znajduje się w stosunkowo korzystnej sytuacji gdyż stopa bezrobocia – choć nie mieszcząca się w najniższym przedziale – relatywnie jest niska i nie przebiła jeszcze wartości z grudnia 2007 roku, co oznacza że kryzys na rynku pracy nie dotknął województwa łódzkiego w stopniu najwyższym. Najszybszy wzrost stopy bezrobocia zanotowano w województwie podlaskim oraz lubuskim. Szczególnie w tym ostatnim województwie sytuacja jest trudna, gdyż szybkie tempo wzrostu bezrobocia nałożyło się na dość wysoki poziom wyjściowy tego zjawiska. Na kryzys podatny okazał się nadto rynek pracy województw: małopolskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego i podkarpackiego. Najwięcej powód do niepokoju budzi to oczywiście w przypadku województwa podkarpackiego, którego potencjał gospodarczy jest najniższy a wyjściowy poziom stopy bezrobocia najwyższy.

W przypadku województw: zachodniopomorskiego i lubelskiego, których obecna sytuacja jest wciąż lepsza od tej z końca 2007 roku o ponad jeden punkt procentowy również trudno o optymizm, gdyż (dotyczy to zwłaszcza województwa zachodniopomorskiego) wielkość stopy bezrobocia cały czas utrzymuje się tam na wysokim poziomie.

Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie





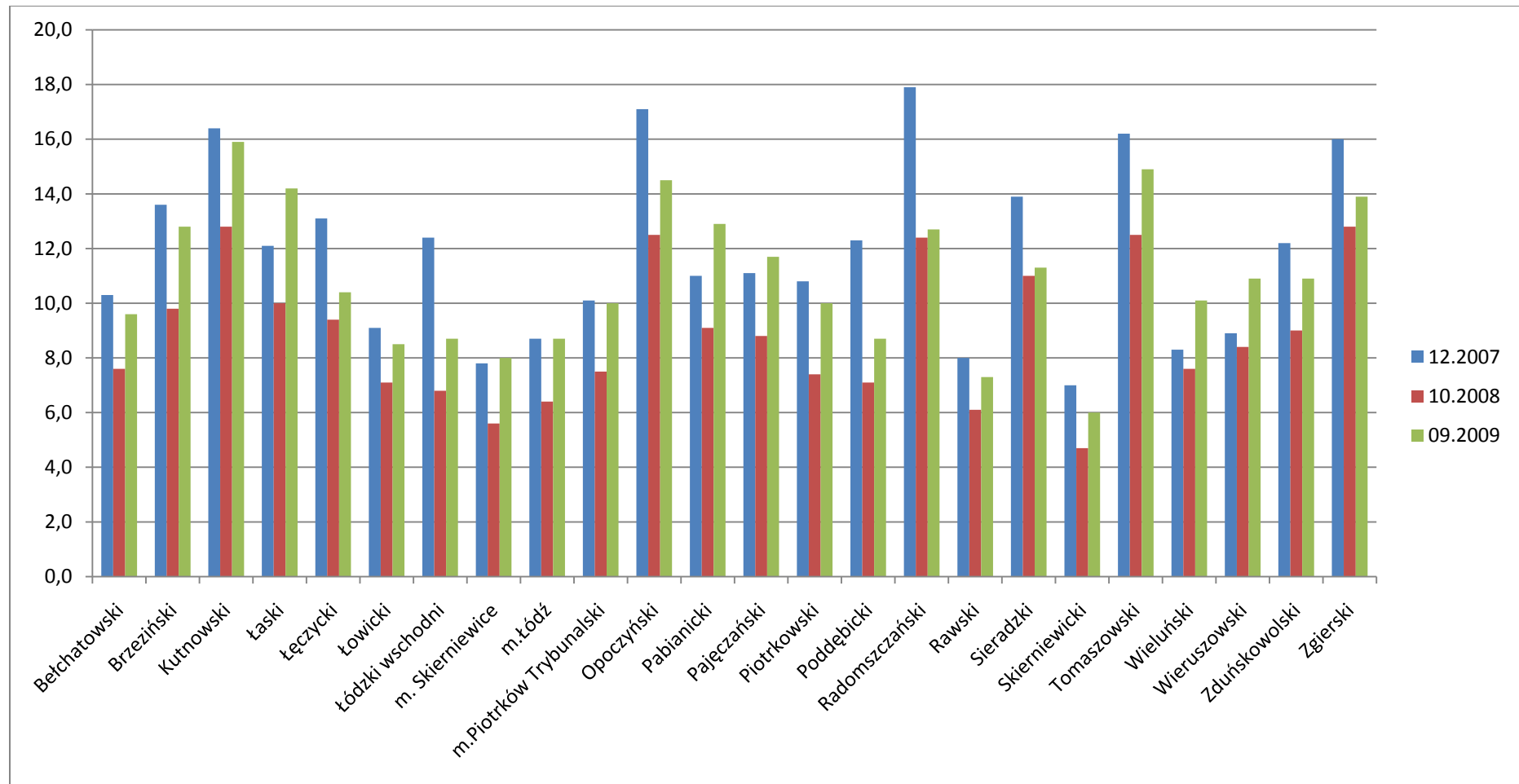
Województwo	Stopa bezrobocia rejestrowanego w %					
	12.2007 1	10.2008 2	09.2009 3	$\Delta 2 - 1$	$\Delta 3 - 2$	$\Delta 3 - 1$
bełchatowski	10,3	7,6	9,6	-2,7	2,0	-0,7
brzeziński	13,6	9,8	12,8	-3,8	3,0	-0,8
kutnowski	16,4	12,8	15,9	-3,6	3,1	-0,5
łaski	12,1	10,0	14,2	-2,1	4,2	2,1
łęczycki	13,1	9,4	10,4	-3,7	1,0	-2,7
łowicki	9,1	7,1	8,5	-2,0	1,4	-0,6
łódzki grodzki	8,7	6,4	8,7	-2,3	2,3	0,0
łódzki wschodni	12,4	6,8	8,7	-5,6	1,9	-3,7
opoczyński	17,1	12,5	14,5	-4,6	2,0	-2,6
pabianicki	11,0	9,1	12,9	-1,9	3,8	1,9
pajęczański	11,1	8,8	11,7	-2,3	2,9	0,6
piotrkowski	10,8	7,4	10,0	-3,4	2,6	-0,8
piotrkowski grodzki	10,1	7,5	10,0	-2,6	2,5	-0,1
poddębicki	12,3	7,1	8,7	-5,2	1,6	-3,6
radomszczański	17,9	12,3 <sup>12.2008</sup>	12,7	-5,6	0,4	-5,2
rawski	8,0	6,1	7,3	-1,9	1,2	-0,7
sieradzki	13,9	11,0	11,3	-2,9	0,3	-2,6
skierniewicki	7,0	4,7	6,0	-2,3	1,3	-1,0
skierniewicki grodzki	7,8	5,6	8,0	-2,2	2,4	0,2
tomaszowski	16,2	12,5	14,9	-3,7	2,4	-1,3
wieluński	8,3	7,6	10,1	-0,7	2,5	1,8
wieruszowski	8,9	7,6 <sup>6.2008</sup>	10,9	-1,3	3,3	2,0
zduńskowolski	12,2	9,0	10,9	-3,2	1,9	-1,3
zgierski	16,0	12,8	13,9	-3,2	1,1	-2,1
województwo łódzkie	11,5	8,6	10,7	-2,9	2,1	-0,8

Jak wynika z powyższej tabeli, do momentu załamania koniunktury gospodarczej, bezrobocie najszybciej spadało (kolumna  $\Delta 2 - 1$ ) w powiatach o wysokim bezrobociu, gdzie łatwiej o duże spadki stopy bezrobocia: łódzkim wschodnim, radomszczańskim, poddębickim i opoczyńskim (spadek większy niż 4%), natomiast najwolniejsze spadki miały miejsce w powiatach o niskim poziomie bezrobocia: wieluńskim, wieruszowskim, rawskim i pabianickim. Szczególnie interesująca jest odmienna sytuacja dwóch powiatów z łódzkiego obszaru metropolitalnego – łódzkiego wschodniego i pabianickiego, które łączy najbliższe sąsiedztwo z Łodzią oraz stosunkowo niski udział zatrudnionych w rolnictwie a jednak zajmują biegunowe pozycje w tabeli.

Od momentu kulminacyjnego, który dla większości powiatów przypadł w październiku 2008, bezrobocie zaczęło rosnać (kolumna  $\Delta 3 - 2$ ). Najszybszy (powyżej 3%) wzrost miał miejsce w powiatach przemysłowych i o urozmaiconej strukturze gospodarczej: łaskim, pabianickim, wieruszowskim, kutnowskim i brzezińskim, natomiast najmniejszy przyrost (o 1% i mniej) bezrobocia nastąpił w powiatach: sieradzkim, radomszczańskim i łęczyckim. W przypadku tych powiatów swoistą „szczepionką” na kryzys jest duża liczba osób pracujących w rolnictwie.



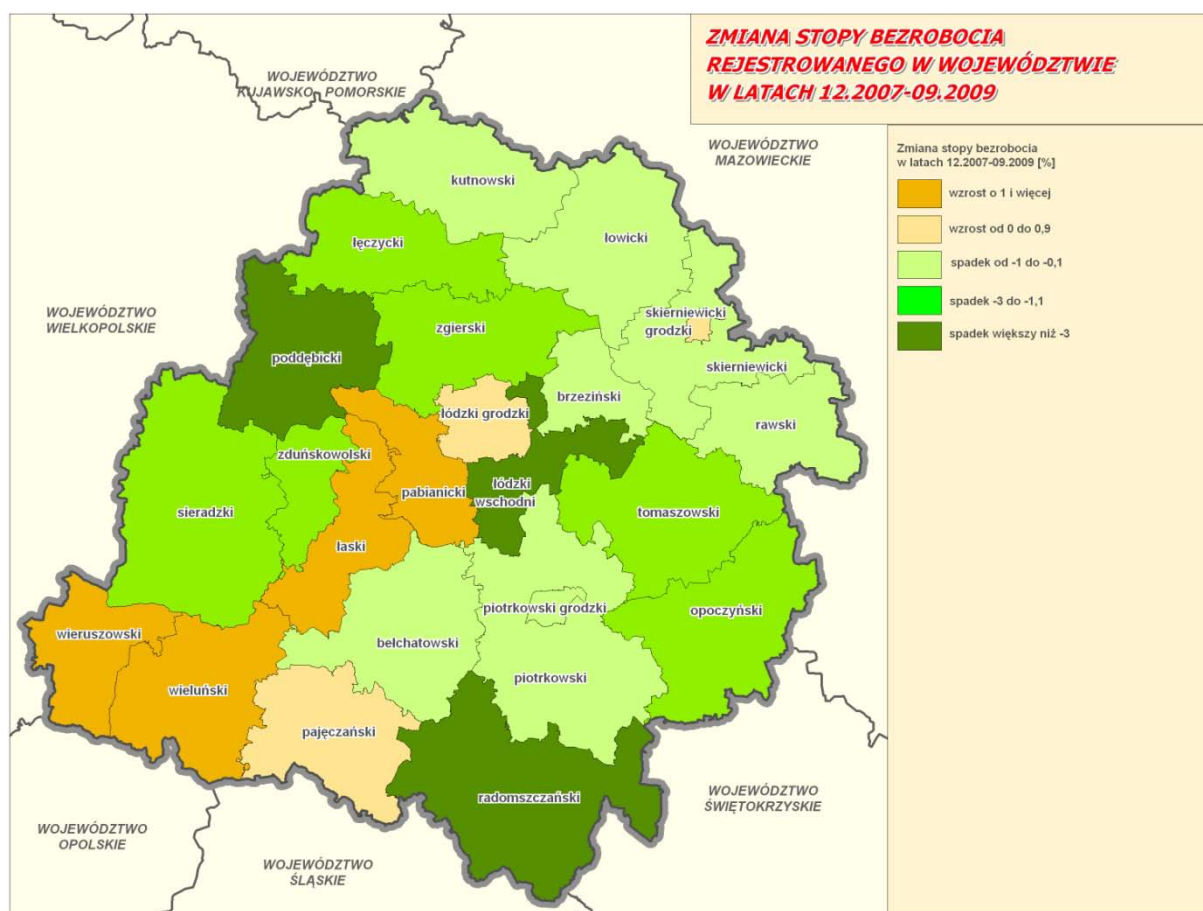
Przemiany na rynku pracy województwa łódzkiego w latach 2004-2007 w kontekście zmian koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie



Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa łódzkiego od 12.2007 do 09.2009.

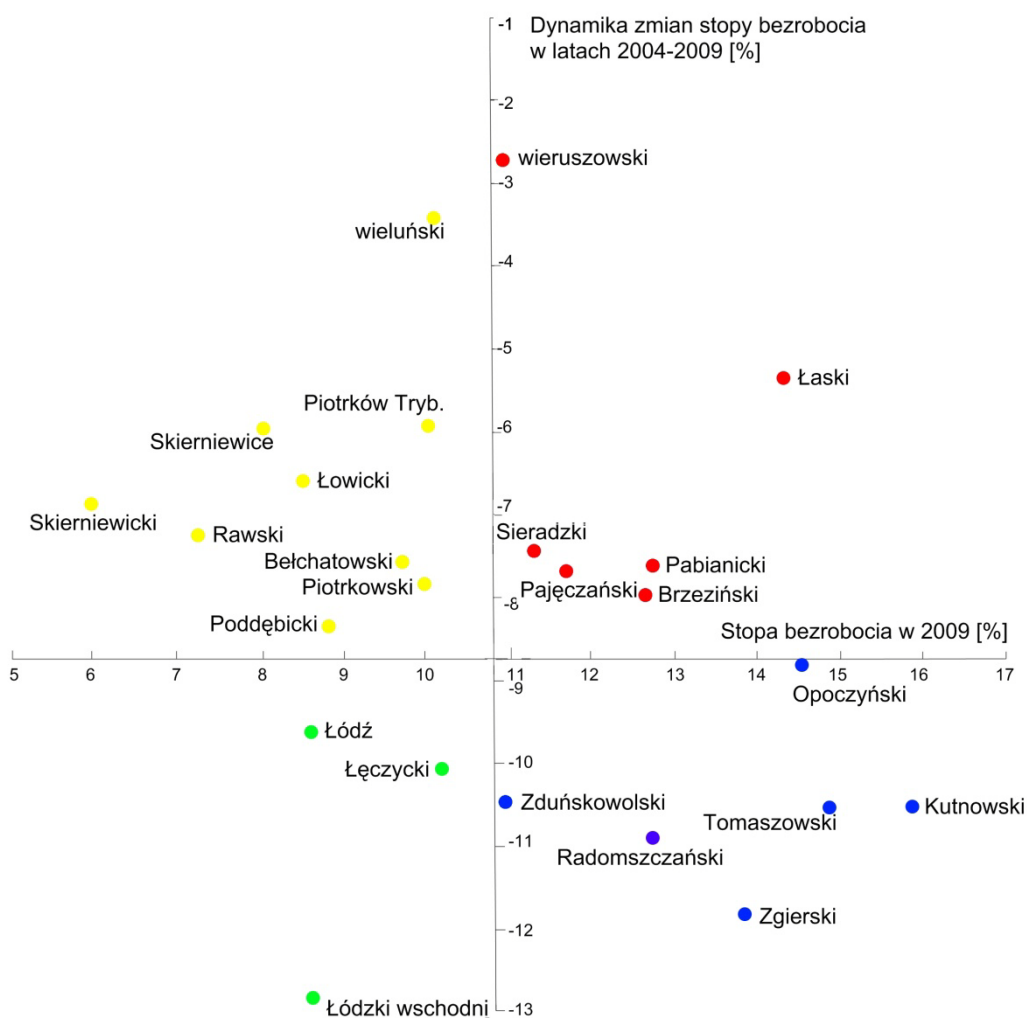
Powiaty o rolniczym charakterze mają poziom bezrobocia ustabilizowany na dość niskim poziomie i są stosunkowo mało wrażliwe na jego wahania związane z okresami prosperity jak i kryzysu gospodarczego.

Bilans okresu spadkowego i wzrostowego znajduje się w kolumnie  $\Delta$  3 – 1. Powiaty które mogą osiągnąć wynik ujemny dość dobrze bronią się przed kryzysem, gdyż w ich przypadku stopa bezrobocia, pomimo tendencji wzrostowej, nie zdążyła jeszcze wyrównać poziomu wejściowego, który przypadł na grudzień 2007. Znamienna jest tu niekorzystna sytuacja w której znalazły się wszystkie miasta na prawach powiatu (brak buforującej roli rolnictwa) oraz złe wyniki niektórych powiatów o rolniczo-przemysłowym, bądź przemysłowym charakterze.



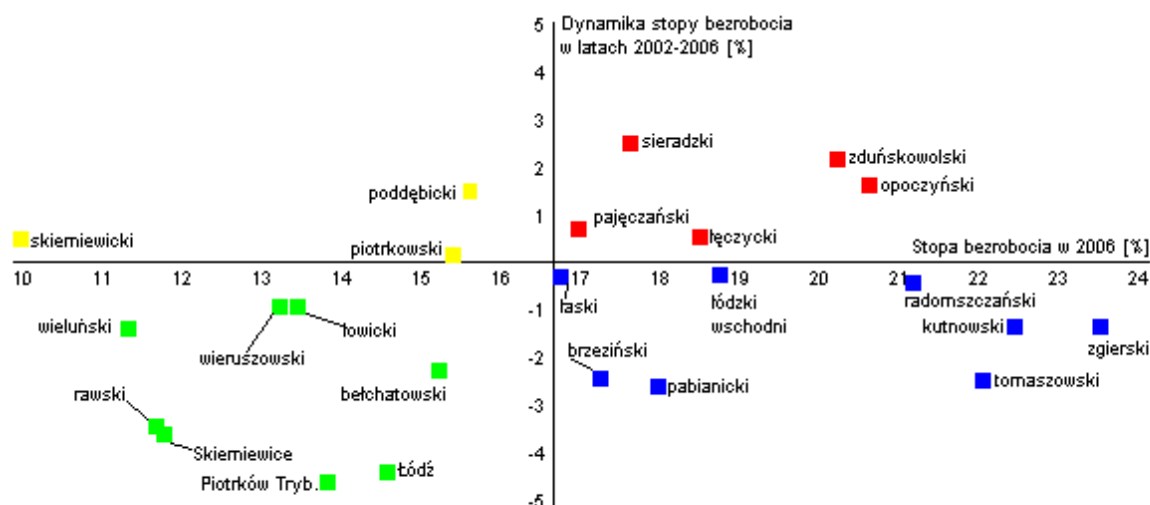
## 6. Wnioski

Od 2004 roku sytuacja na rynku pracy w Polsce i w województwie łódzkim uległa bardzo znacznej poprawie. Do października 2008 można było mówić o silnych i korzystnych tendencjach dotyczących, choć w różnym stopniu, wszystkich regionów Polski i wszystkich powiatów województwa łódzkiego. Od czwartego kwartału 2008 roku można mówić o załamaniu na rynku pracy, które przejawia się wzrostem stopy bezrobocia we wszystkich regionach i powiatach kraju a które jest wynikiem zmian koniunktury gospodarczej. Spowolnienie gospodarcze i kryzys na rynku pracy dotknęły w różnym stopniu powiaty województwa łódzkiego, o czym napisano w poprzednim rozdziale. W części wnioskowej padnie odpowiedź podsumowująca cały analizowany okres, czyli od grudnia 12.12.2004 do 30.09.2009. Na poniższym wykresie na osi odciętych znajdują się wartości stopy bezrobocia dla końca września 2009, na osi rzędnych zaś różnica stopy bezrobocia między końcem września 2009 a końcem grudnia 2004 roku.



Osie wykresu krzyżują się w punkcie wartości średnich dla województwa. Wszystkie powiaty znajdujące się w górnej (czyli czerwonej i żółtej) części wykresu charakteryzują się spadkiem stopy bezrobocia wolniejszym niż średnio w województwie, natomiast w prawej części wykresu (czyli czerwonej i niebieskiej) znajdują się powiaty o wyższej niż średnio w województwie stopie bezrobocia. Powiaty znajdujące się w ćwiartkach o pośrednim charakterze, tj. żółtej i niebieskiej cechuje rozłącznie albo niska stopa bezrobocia, albo szybkie obniżanie się wartości tego zjawiska. Istotnym spostrzeżeniem dotyczącym „żółtej” ćwiartki wykresu jest fakt, że bezrobocie ma swój naturalny poziom i nawet w bardzo chłonnych rynkach jego poziom wynosi około 2-4%, co oznacza, że jeśli dane miasto czy powiat osiągnie ten stan, to dalsze obniżanie poziomu bezrobocia jest już niemożliwe. W województwie łódzkim nie ma aktualnie jednostki która osiągnęłaby taki poziom, co uprawnia obecny kształt diagramu.

W porównaniu do analogicznego diagramu sporządzanego dla okresu 2002-2004 widać przede wszystkim wyraźny awans powiatów: łódzkiego wschodniego i łęczyckiego oraz stabilną sytuację samej Łodzi. Niezmiennie trudna sytuacja panuje w powiatach sieradzkim i pączęzańskim a w grupie „trudnych” powiatów pojawiły się: brzeziński, łaski oraz, co zaskakujące, pabianicki i wieruszowski.



Powyższe diagramy przedstawiają interesujące źródło danych o obecnej wielkości i szybkości zmian stopy bezrobocia na przestrzeni lat, jednak nic nie mówią o charakterze zmian. Dopiero porównanie ze zmianami udziału pracujących w poszczególnych sektorach ekonomicznych gospodarki (pomiędzy 2004 a 2007 rokiem) pozwala na wyciągnięcie wniosków, czy spadek bezrobocia przebiega w pożądanym kierunku, którym jest stopniowy przepływ zatrudnionych z rolnictwa do pozostałych sektorów, czyli przemysłu a przede wszystkim usług. Za wartości stymulujące dla rolnictwa przyjęto zmniejszenie udziału

o wartości większe niż dla województwa, za destymulanty wartości dodatnie (zwiększenie udziału rolnictwa). W przypadku przemysłu za wartości stymulujące przyjęto zwiększenie udziału o wartość większą niż dla województwa, destymulant nie założono, bowiem nie można przyjąć, że zwiększenie zatrudnienia w usługach kosztem przemysłu jest zjawiskiem niepożądanym, a takie zjawisko typowe jest dla rozwiniętych rynków pracy (np. dla Łodzi). W przypadku usług za wartości stymulujące przyjęto wzrost udziału tego sektora większy niż średnio w województwie, za destymulanty uznane zostały wszystkie spadki udziału zatrudnionych w tym sektorze. Wartości stymulujące (korzystne) oznaczono na zielono, destymulujące (niekorzystne) na czerwono a neutralne na niebiesko.

Województwo	Kierunki zmian w strukturze zatrudnienia			
	rolnictwo	przemysł	usługi	razem
bełchatowski				
brzeziński	+	+		+
kutnowski		+	-	
łaski		+	-	
łęczycki	+	+	+	+
łowicki		+		+
łódzki grodzki		+	+	+
łódzki wschodni	+			+
opoczyński	+	+	+	+
pabianicki		+	-	
pajęczański	+	+		+
piotrkowski	+		+	+
piotrkowski grodzki				
poddębicki	-			-
radomszczański				
rawski				
sieradzki	-		-	-
skierniewicki		+	-	
skierniewicki grodzki		+	-	
tomaszowski	+		+	+
wieluński	+	+	-	+
wieruszowski	+	+	-	+
zduńskowolski		+	-	
zgierski	+	+		+

Warto zwrócić uwagę, że wszystkie powiaty z „zielonej ćwiartki” diagramu czyli: Łódź, powiat łęczycki i łódzki wschodni także pod kątem kierunków zmian w strukturze zatrudnienia znajdują się w bardzo dobrej sytuacji. Jest to związane z rozwojem ekonomicznym tych powiatów dzięki któremu znacznie zwiększyło się tam zatrudnienie w przemyśle i usługach. Innymi powiatami godnymi wymienienia są piotrkowski i opoczyński, które przy korzystnym kierunku zmian struktury zatrudnienia znacząco poprawiły swoją sytuację na rynku pracy.

Z kolei jednoznacznie negatywnie wypada powiat sieradzki, który nie dość że powoli obniża dość wysoką stopę bezrobocia, to jeszcze kierunek przekształceń w strukturze zatrudnienia jest tam niekorzystny.

Obecnie najistotniejszą kwestią jest czas trwania kryzysu ekonomicznego. I choć Polska należy do grupy krajów najmniej dotkniętych kryzysem, to jednak jego przełożenie na lokalny rynek pracy województwa łódzkiego dość wyraźnie zostało ukazane w poprzednim rozdziale. Jeśli obniżenie koniunktury gospodarczej utrzyma się dłużej, lepsza sytuacja na rynku pracy zapanuje w powiatach o rolniczym charakterze, jednak jeśli gospodarka – zgodnie z przewidywaniami – zacznie przyspieszać, bezrobocie znów zacznie się obniżać, najszybciej w najlepiej rozwiniętych gospodarczo regionach województwa łódzkiego.



## 7. Materiały źródłowe

Roczniki Statystyczne:

- Rocznik Statystyczny Województw 2005, GUS, Warszawa 2005
- Rocznik Statystyczny Województw 2006, GUS, Warszawa 2006
- Rocznik Statystyczny Województw 2007, GUS, Warszawa 2007
- Rocznik Statystyczny Województw 2008, GUS, Warszawa 2008
- Rocznik Statystyczny Województwa łódzkiego 2005, US Łódź, Łódź 2005
- Rocznik Statystyczny Województwa łódzkiego 2006, US Łódź, Łódź 2006
- Rocznik Statystyczny Województwa łódzkiego 2007, US Łódź, Łódź 2007
- Rocznik Statystyczny Województwa łódzkiego 2008, US Łódź, Łódź 2008

Strony internetowe:

- Bank Danych Regionalnych: [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)  
([http://www.stat.gov.pl/bdr\\_n/app/strona.indeks](http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks))